

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona
Egy hónap 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasásos petit sor egyszer 20 fillér.
minden következőnél 15 fillér.

NYILTÉR SORA 40 FILLÉR.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, augusztus 30.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelk: Gyámság alatt.**
- Becsületlenség a katonai bíraskodásban.**
- A temesmegyei milliós hiány.**
- Német diákok a pisztolyárbaj ellen.**
- Makón nem kell aszalt.**
- Mattasich-Keglevich Budapesre jön.**
- Értekezlet a Neptun-fürdőben.**
- Letartóztatott honvédfőhadnagy.**
- A Thököly-intézet ünnepe.**
- A Lőrinc-napi díjlövészet.**
- Két új vashíd Aradmegyében.**
- Váltóhamisító aradi úgynök.**
- Elsúlyedt gőzös.**
- Kolera-gyanús halál Székesfehérvárott.**
- Tárca: Erdélyben. Irta: Kara Győző.**
- Regény-Csarnok: Hipnózis. Irta: Hardy I. D.**

Gyámság alatt.

Arad, augusztus 29.

Különös nép vagyunk mi aradiak. Szörnyen féltjük a bőrünket minden eshetőségek ellen, de ha aztán az örökös és hangos sopánkodások nyomában gyámság alá fognak bennünket, akkor megvan az általános, az önérzetes fölháborodás, hogy így meg úgy kinőttünk a gyerek cipellőkből. Szó sincs róla; itt volna az ideje, de ha úgy csináljuk a dolgunkat mint eddig és különösen mint legutóbb, akkor csakugyan nehéz lesz a nagykorúság attributumait követelnünk.

Ezt a kis igazságot a Maros-fürdőnek tengeri kigyóvá nőtt ügye mondatja el velünk, a mely kérdést a Neptun helyiségében tartott értekezlet napi eseménynyé tette. És mivel a dolognak úgy elvileg,

mint a közegészség és köztisztaság tekintetében fontos jelentősége van, rendén valónak látjuk véle e helyütt is foglalkoznunk.

A Neptun uszodára a főkapitány záros határidő alatt létesítendő oly biztonsági intézkedések megtételét oktroyálta, a melyek lehetetlenné tennék e fürdőben még az öngyilkossági kísérleteket is, de a melyek miatt másrészt az intézet további fenállása válnék kérdésessé és a melyek eddig soha meg nem valósítottak, mert szükségességükül sem bizonyultak.

E rendelet erőssé válása esetén az a veszély fenyegeti a várost, hogy egyetlen nyílt fürdőt is elveszti, sőt még a logika vaskényszerű törvényeinél fogva az ingyen fürdő becsukását is maga után vonná, és az történnék, hogy egy valószínűleg gyógyhatású folyamviz mellett fekvő város lakosai csak homok- nap- vagy legfeljebb kádfürdőket vehetnének.

Az ilyen képtelen helyzet csak képtelen előzmények után állhat be s egy kis elfogulatlanság mellett ezzel is könnyen és röviden tisztába jöhetünk.

A mi főkapitányunk alapján az ő elvei és egyéni meggyőződésére nézve a legszabadelvűbb gondolkozású ember, és ezt ott, ahol a köréit nem zavarják, lép-ten-nyomon beigazolja. Most, hogy a Maros-fürdőben egy uszni nem tudó ember öngyilkossági kísérlettel határos módon a vízbe fult, a város közgyűlésén az ő nyakába törekedtek a felelősséget varrni, mintha a rendőri intézkedéseken mult

volna a szerencsétlenül járt ember halála. Hasztalan utalt a főkapitány arra, hogy a Maros-fürdők Aradon a fenállóktól eltérő biztonsági berendezések mellett soha sem is léteztek és hogy a szerencsétlenségek az eddigi berendezések mellett sem voltak gyakoriabbak, mint másutt; hogy a fenék-kosár a Maroson nem alkalmazható, stb. stb. A főkapitány az ő kézzelfoghatólag igaz ellenvetései dacára sem kapott a közgyűlésen kellő elégtételt, és most? most háborog a közvélemény azon rendelet miatt, amelyre a főkapitányt rákényszerítette.

Meg vagyunk róla győződve, hogy az illetékes körök annak a képtelen alternatívának bekövetkeztét, mely szerint vagy fenékkosaras uszoda legyen, vagy semilyen, valami uton módon meg fogják akadályozni; azért itt inkább azért szólalunk fel, hogy érdeme szerint megrójuk a filiszterséget, mely minden lépten-nyomon policáj után kiabál, és amely csak még jobban tolja a szekerét annak a nyavalyás irányzatnak, mely az egyéni szabadság klasszikus hazájából, Magyarországból, rövid idő múlva, rendőr-államot fog csinálni. Ha igazuk volna azoknak, kik az előfordult baleset miatt Arad egyetlen Marosfürdőt annak bezárására vezető megrendszabályozás alá kívánnák vetni, akkor nem volna szabad a társadalmi intézmények legtöbbször léteznie és működnie, mert hiszen sűrűn szolgálnak okul és alkalmul egyes sőt tömeges halálesetekre. Maholnap országszerte köz-

TÁRCA

Erdélyben.

— Uti epizódok. —

Irta: **Kara Győző.**

Bejártam Erdély vadregényes vidékének jó nagyrészét. Ott fenn jártam égbenyuló sziklahegyek tetején, elmerengve állottam tátongó sziklahasadékok szélén és szivszorongva hatoltam át mélységes hegyszakadékok szűk pataksikátorain. Három indultunk utnak s csak ketten jöttünk vissza, elmondhatom, hogy a nehéz utban „megfogyva bár, de törve nem.” Megfogyatkozásunkat nem okozta holmi turista-szerencsétlenség, hanem a maga helyén elmondom majd annak rendje-módja szerint, hogy miként történt a dolog.

Nemes, nobiles cél szolgálatában tettük meg e szép utat, oly cél szolgálatában, mely a vasutak történetében párját ritkítja s mely sokatmondó tanubizonyossága *Vásárhelyi Béla* főrendiházi tag és az Acsev. igazgatója fenkölt gondolkodásának, melylyel a vasut mentén járó városok ifjuságának ismeretköre fejlesztését elősegíteni szándékozik. A gavallér igazgató a ki minden nemes ügyet hazafias lelkesedéssel karol fel, évenként egy-egy vonatot szándékozik a diákság rendelkezésére bocsátani, hogy alkalma legyen Arad- és a szomszéd vármegyék szép vidékeit megismerhetni. Oly nemes törekedés ez, mely úgy az egyes tanítványokat, mint azok tanulóifjuságát örök hálára fog-

ja kötelezni a nagylelkű főúr iránt, kinek megbízásából indultunk utnak — az egyes kirándulási tourok megvalósítása céljából — *Kádas Antal* vezetésével *dr. Schmidt János* és jómagam.

Augusztus 11-én indultunk el s célunk első pontja *Brád* volt. Az ut nagy része ismeretes. A vasut sinpárja mint valami ér nyulik be a rengetegek borította hegyvidékbe, éltető vért, civilizáló tényezőket juttatván a vadon vidékébe. Gurahoncig a vasut mentét szőlődombok, majd fa- és iparvállalatok telepei lepik el. Ez állomáson túl a vidék hegyi jellege lép előtérbe: Áthaladunk az első sziklaszoroson, melynek átvágásakor boldogult *Boros Béni* annak id-jén e szavakkal üdvözölte a megalakult vasut-társaság jelenvolt bizottságát: „Uraim! itt vegyétek le kalapjait és mondjanak le az osztalékról, mert itt kulturmissziót teljesítünk.” Találékos szavakat az Acsev-ről még nem igen mondtak, noha lassan akar áthatolni e sziklapupon túl a kultúra. A vidék még máig is megőrizte vadregényes voltát és vadak a lakói is. Teljesen beleillik e keretbe és méltó helyén van itt a *cebei sir*, a magyarak egy ádáz ellenségének nyugvó helye. Kulturvidék földje talán rég megmozdult volna s kivetette volna belsejéből *Janku Ávrám* csontjait. Egy korhadozó tölgyfakereszt jelzi a templom bejáratától jobbra a helyet, a hol e megtévelyedett ember hamvai porladoznak és a hol az izgága hazaárulás még ma is néhanapján pózolva olcsó dicsőségű martírságot s érte járó busás pénz-jövedelmet keres.

Maga *Brád* — eltekintve az arany bányától — nem sok nézni valót nyújt. Rendetlenül, össze-visszaépült városka, egy óra alatt keresztül-hasul jártuk. A főter egyik üzlete fellett ott diszlik a híressé vált *Cutean Juon* cég-tábla s mint értesültünk, nem is a kereskedő agyában született meg a névvaltoztatás e gondolata, hanem sógora a brádi gimnasiunus egyik tanára kezdeményezte az egész dolgot. Irhatják még oly vastag betűkkel is, hogy *Cutean*, azért mégis csak „kutya” marad ő kelméje is, a sógora is, és kutyából ugysem lesz szalonna.

Az első nap délutánját a brádi arany bányák megtekintésére fordítottuk. A telep párját ritkítja a kontinensen s ritka látványosság számba megy. Két ezer munkást foglalkoztat, hetenkint hat ezer kiló dinamintot használ el sziklarepesztésekre s még akkor is haszonnal dolgozik, ha egy tonna kőből 4¹/₂ gramm aranyat képes kimosni. Egykori birtokosának, gr. *Toldalagynak* nem jövedelmezett semmit, ma pedig foglalkozást és megélhetést nyújt két ezer munkás családnak, egy csomó jól foglalkoztatott tisztviselőnek és busás jutalékot juttat a gothai „*Harkorsche Bergindustrie Actiengesellschaft*” részvényeseinek. Elég jellemző a magyar élelmességre!

A telep igazgatójának, *Menking Frigyes* engedelmével és a brádi állomásfőnök *Kis Károly* kalauzolása mellett megnéztük a *Bárza* és *Gura-Bárza* hegyeken fekvő hatalmas telepet. Előbb a *Bárza* hegyen levő tulajdonképi bányát kerestük fel. Bányászlámpával felszerelve vag-

beszéd tárgyai leszünk mi aradiak, akiknek még ugraniok sem szabad az uszodában, ahonnan az atyai szorgoskodás az ugró deszkákat is eltávolította. Jellemző, hogy míg például Szegeden meg van engedve a Tiszában való szabad fürdés, addig nálunk még az is szörnyű kihágás, ha az uszodának egy-egy szabaduszója a fabódén kívül is próbálkoznék uszó képességével, pedig ezt régebben nálunk sem vették oly szigorúan. Oda jutottunk, hogy Aradon a nép már nem fürödhetik sehol a szabad Marosban, holott azelőtt a szegény néposztály ezrenként fürdött a Maros egyes sekélyebb helyein, és nem történt több baj, mint most és mint másutt; ellenben több módja volt a szegényebb népnek az üdülésre és köztisztaságra, semmint most, a midőn az ingyen fürdők korlátolt viszonyai épen nem elégitik ki a közszükségletet. De hát úgy látszik, gyámság nélkül nem tudunk már élni.

Az interparlamentáris konferencia elhalasztása ügyében, a melynek verzióiról mi is megemlékeztünk, a félhivatalos Bud. Tud. a legilletékesebb helyről a következőket jelenti: Az osztrák interparlamentáris csoport a Bécsben tervezett idej interparlamentáris gyűlést a várakozást felülmúló tömérdek jelentkezések miatt, melyek az előkészületek nagymérvű módosítását, (egyebek között az urakházának helyiségei helyett a képviselőház igénybevételét) tették szükségessé, szeptember 9-éről október 1-ére halasztotta. Midőn a halasztást a csoportok elnökeinek tudomására hozta, több helyről azt a hírt vette, hogy az illető csoportok tagjai októberben nem jelenhetnek meg, mert saját parlamentjeik akkor már üléseznek; de azon csoportok tagjai is, a melyeknél ilyen akadály nem forog fenn, nehezen tudták volna utazás terveiket az új időponthoz alkalmazni. Ilyen tudósítás jött a svájci, a dán, a svéd, a német és a belga csoporttól. E szerint a bécsi konferencia nemcsak gyéren látogatott, de egyenesen csonka lett volna. Ez indította az osztrák csoportot azon újabb elhatározásra, hogy — mivel a régi határnapra technikai okokból többé vissza nem térhetett — *jövő évre* halassza a

gyűlést, a napirend tárgyai is oly természetiek levén, hogy addig mit sem vesztenek aktualitásukból. Mi a magunk részéről, bár sajnáljuk a halasztást, kénytelenek vagyunk abba belenyugodni és abban a meggyőződésben élünk, hogy az ügynek abból nem lesz kára. A magyar csoportnak a kereskedelmi szerződésekre vonatkozó indítványa, hogy t. i. azokba megújításuk vagy újból megkötésük alkalmából a választott bírósági clauzula bevételének, az európai vámpolitika legújabb elnapolási irányzatai mellett, talán még előnyösebben lesz jövő évben megvitatható, mint jelenleg.

Becsületszó a katonai bíraskodásban.

(Mattasich-eset morálja.)

Arad, augusztus 29.

A möllersdorfi katonai fegyházból kiszabadult főhadnagy ügye, ugylátszik, most lesz igazán érdekessé. Itt alább elmondunk egy esetet, mely élénk világot vett a katonai igazságszolgáltatás szellemére.

Ha hinni lehet a híradásnak, akkor a Mattasich-Keglevich megkegyelmezése körülményeiben oly mozzanatok fordultak elő, a melyek a különben is odíozus ügyre még sokkal rutabb világot vetnek és a katonai igazságszolgáltatás reformját most már elkerülhetetlenné teszik.

Möllersdorfban, e híradás szerint, már napokkal ezelőtt jelentkezett egy tiszt, hogy Mattasich-Keglevich-el beszéljen. Ez a tiszt a következő föltételeket szabta neki: „Ha Mattasich-Keglevich *becsületszóra* megfogadja, hogy ügyéről soha és senkinek nem nyilatkozik, hanem teljesen titoktartó lesz, ha rehabilitálása érdekében nem tesz semmiféle lépést és végleg elköltözik külföldre, úgy kegyelmet kap és szabadon bocsátják. Azonkívül rendelkezésére bocsátanak ötvenezer forintot (ennyit már a letartóztatása előtt is felajánlottak neki, hogy szökjék meg és ne beszéljen), hogy külföldön existenciát alapíthasson.”

Ennek sokkal mélyebb jelentősége van, mint első pillanatra gondolná valaki. Első sorban is az a feltűnő és pedig kínosan, hogy egy rabtól, akit váltóhamisítás címén ítéltek el és a ki évekig ült is a möllersdorfi börtönben, be-

csületszót kérnek. Katonáknál a becsületszónak nagy jelentősége van. Talán az egyetlen dolog, a mit ott igen komolyan vesznek. Ha föltételezik, hogy a rabnak *becsületszava* er valamit, okvetlenül föl kell tételezniök, hogy *becsülete* is van. *Ha becsülete van, miért volt rab?* . . .

Ez oly tüneményes, a mely mellett haligatagon elmenni nem lehet. Az, hogy titoktartást kívánnak tőle, még nem oly feltűnő. Végre is szerelmi benső viszonya volt egy hercegnővel, a ki a királyi házhoz tartozik. De azt, hogy rehabilitására egyetlen lépést sem szabad tenni, szintén a legkínosabb feltűnő dolgok közé kell sorolnunk. A rabnak becsületszava és így becsülete van. Ha pedig becsülete van, hogyan kívánhatják tőle katonáknak, a kik pedig a becsületszóra oly nagy súlyt helyeznek, hogy egész életében becsületesül éljen? A becsületszó dacára, a melyet kívántak tőle, ráoktrojálják a becsütelenséget. Ezek olyan ellentmondások, a melyeknek mélyebb értelme van.

Nem lehet más értelme, csak az, hogy katonáknál egyáltalában nincsenek meggyőződve Mattasich-Keglevich bűnösségéről. Legnagyobb bűne az, hogy egy hercegnővel szerelmi viszonya volt. Ezért vált rabba, ezért kellett neki a möllersdorfi börtönben sanyalódnia.

A közvélemény régóta meg volt győződve erről a dolgról. Ez a híradás csak megerősíti a föltevést, a mely ugyis elég nyugtalanságot keltett, hogy ártatlan volt. A szomorú ügy oly bonyodalmas, hogy részleteibe világosan bepillantani nem lehet. De e hír után kikerülhetlen, hogy a közvélemény a katonai judikatura reformját erősebben és hangosabban sürgeti, mint valaha.

Ha egyetlen rab van katonáknál, a kinek becsületszava és így becsülete is van, akkor ez már elegendő annak bizonyítására, hogy a katonai bíraskodás körül súlyos bajok vannak, a melyeket azonban ellenőrizni nem lehet, mert hiszen onnan a nyilvánosság számüzve van és úgy ítélkeznek ott titokban, mint hajdan a „Fehm“-törvényszék.

Igérjük, isten tudja mióta, hogy a katonai judikaturát reformálni fogják és úgy reorganizálják, hogy meg fog felelni a kor szellemének. Az idén pozitívabb alakban is fölmerült a hír. A monarchia népeinek megnyugtatóására e nagyon is feltűnő eset után, most már csakugyan

félórányi utat tettünk a „Victor“ tárnában lucskos, vizes talajon botorkálva. Innen a Gura-Barza hegyen épült zuzóhoz mentünk, a hová sodronypályán végig repülő kutyákban szállítják a kifejtett kőveket. A termés aranyat már a tárna belsejében zárják ládába s szállítják onnan egyenesen az igazgatósági irodába. A zuzóhoz szállított aranytartalmu kővek egy részét még a romaiak fejtették ki s hagyták ott mert ők csak termés arany után kutattak. A közüző berendezése világhírű s tengerentúli földrészekből jönnek emberek azt tanulmányozni. Villamos erő hozza mozgásba a technika legmodernebb vívmányaiak alkalmazásával konstruált hatalmas gépeket, melyek azután közel kétszáz vashenger segítségével porrá zuzák a követ, és e port számtalan csatornácskán átfolyó víz az aranyfelfogó készülékbe viszi. A vashengerek működése oly éktelen lármával jár, hogy lehetetlenné teszik a beszélgetést s vasidegzetű legyen az az ember, a ki ott állandóan tartózkodik. Tizenöt percnél tovább nem voltunk benn s szintén belszédült a fejünk a zugásba. És e láрма nem szünetel soha; éjjel-nappal, vasár- és ünnepnap egyaránt kalapácsol a sok vashenger s ütése alatt közel harminc kiló arany kerül ki havonként az aljuk jutott sok ezer métermázsa kőből.

Másnap kocsin folytattuk utunkat Brádtól Abrudbányáig s innen Verespatakig. Reggeli öt órákor indultunk utnak s elhagyva Kristyórt csakhamar a hegyi mőcök vidékére jutottunk. Érdekes vidék még érdekesebb viszonyokkal. Itt láttuk a mőcot az ő igazi hazájában, láttunk

embereket, a kik nyomoruságosabban tengetik életüket a baromnál. Láttunk léha naplopókat, a kik előtt a kultura még ismeretlen fogalom s megtudtuk érteni 1848 és 49 nek borzalmas vérengzéseit. Nem sok kell ahhoz, hogy ez emberekben a bestia kerekedjék felül, a mely szabadjára hagyva, az enyim és tied fogalmát nem ismerve, akár egy darab kenyérért is kész gyilkosságra vetemedni. Meghamisítása a történelemnek, ez emberek rablógylkosságait eszmékért való küzdelemnek feltüntetni. Reggeli 8 órákor *Bucsesdre* értünk, a szabadságharc hírhedt rablófészkebe. Mintaképe a mőc falunak. Nyomoruságos néhány háza 16 kilométer hosszú területen van elszórva az országot mentén. A gazda lakóházához van ragasztva a marha- és disznóól. Az ut mentén épült barakkorcsma vendéglőnöje, Feigenbaum asszonyosság még a boldogok álmát aludta. Álmos, kődös volt maga az idő is. Felkeltettük a korcsmárosnét s reggelit rendeltünk. Mialatt a kávé elkészítette, kíváncsiságunk egy mőc lakás belsejébe vitt bennünket. A barakkal szemben csinos oláh menyecske báméskodott reánk. Hozzámentünk, bebocsátást kérve tőle. Kezdetben valami szolgabírónak nézhetett bennünket, mert szörnyűmód megijedt, a harag pirja futotta át arcát s idegesen harapdálta ajkait: de megtudván kivoltunkat s kíváncsiságunk okát, arca felvidult s barátságosan vezetett hajlékába Beléptünk Kangyin Márk, a falu bírójának testvérének lakába: mily érzellemmel, azt leírni nem lehet. Visszariasztó piszok, undorító bűz töltötte be a 3 méter hosszú és 2 méter

széles szobát, melyben a fiatal házaspár, a két öreg és a család legdrágább kincse, a malac együtt tanyázik. Egy nyers fatörzsekből összetakolt ágy, asztal, ülőpad és bölcös, azonkívül néhány piszok és füstlepte szent kép benne a butorzat. Az öreg anyóka a nyitott tűzhelynél valami kotyvalékot melegített és sehogysem tudta megérteni a mi gazdag voltunkat, a kiknek még arra is telik pénzük, hogy messze vidékről eljöttünk csak azért, hogy az ő falujukat lássuk. A bölcösben piszokos rongyokba takarva egy szépséges oláh csecsemő aludt; ha felnő, vágyai határa nem terjed túl a nyomoruságos szoba négy falánál és mégis boldog lesz, noha sanyarubb lesz az élete igavonó barmánál. Itt megvalósulnak Rousseau elvei, de azért az ethnografus feladata megállapítani azt, vajjon e hajlék emberlakta baromól-e avagy barmlakta ember-ól?! Néhány szivart adtunk Kangyin Márknak a férje számára s arca örömtől sugárzott, hálásan nyújtotta nekünk oda bucsuzáskor kérges kezét.

E nyomoruságos vadság okát kutatva, két tényezőt teszek érte felelőssé. Első az oláhság dák-román töredéke s vezetői, a kik sokkal jobban tennék, ha a sok takarékpénztári osztalékot, melyet parazita izgatók eltartására költenek, népnevelési és népművelődési intézmények létesítésére fordítanák s így megvalósítanák azt a szép mondást, melyet a bucsuncsászai iskola homlokzatán láttam ékes arany betűkkel ragyogni: „*In cultura est libertas*”. Második tényező pedig maga a megyei közigazgatás, melyet még az országutak karfáiról

életbe kell léptetni ezt a várva-várt reformot, ha katonák ki akarják irtani a közhitből azt a föltevést, hogy a katonai börtönökben Mattasich-Keglevichen kívül még sok, nagyon sok olyan rab lehet, akinek becsületszava és így becsülete is van.

TÁVIRATOK

Konfliktus Anglia és Oroszország között.

Pétervár, aug. 29. Az angoi kormány a háboru tartama alatt mintegy 10.000 orosz alattvalót utasított ki Transvaalból és Oranjaból. Ezek most részint visszaakarnak térni, részint pedig kárpótlást követelnek. Anglia sem az egyiket, sem a másikat nem akarja megadni. Most az orosz kormány vette kezébe a dolgot és erélyes jegyzéket intézett az angol kormányhoz az orosz alattvalók érdekében. Anglia nem akarja a követeléseket teljesíteni és a nagy orosz lapok izgatott hangon irnak Anglia eljárása ellen.

A bur propaganda.

Hága, aug. 29. Botha, Delarey, és De Wett elhatározták, hogy az európai bur irodát megszüntetik és a bur propaganda terét Dél-Afrika helyezi át. Meggyőződésük szerint a propaganda csak ott a helyszínen lehet sikeres. A bur vezérek legközelebb Londonba utaznak és ott az angol kormány elé bizonyos feltételeket fognak terjeszteni, melyek elfogadása esetén ők is befognak lépni az annektált gyarmatok kormánytanácsába és segédkezet fognak nyújtani az angol kormánynak a pacifikáció végrehajtásában. Ha az angol kormány a feltételeket nem fogadná el, úgy semmi esetre sem fognak hivatalt vállalni és a törvényes korlátok között erős bur propagandát fognak kezdeményezni.

Véres sztrájk.

New-York, aug. 29. Shelandoahba még egy csapat pennsylvániai lovasságot küldtek. Tisztek jelentése szerint a helyzet Tanagnában aggasztó. A sztrájkolók és egy csapat katonaság között összeütközésre került a dolog. A közvélemény fel van izgatva a katonaság ellen. Nyugat-Virginia kormányzója elrendelte, hogy katonaságot küldjenek a New-River-szénvidékre, a

hol zavargások kitörésétől tartanak. Blufieldből (Nyugat-Virginia) azt jelenti egy távirat, hogy a sztrájkolók Crane-Creebben rálítottak a bányamunkásokra.

New York, aug. 29. Crane-Creebben a munkások és a katonák összeütközése alkalmával két ór és két sztrájkoló munkás elesett és többen megsebesültek.

A temesmegyei milliós hiány.

(Pör az államkincstár ellen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

A temesi milliós árvapanama ügye most fekszik előttünk teljesen hiteles világitásban, annak érdekes, megdöbbentő részletével. A milliós hiány a sötét emlékü Bach-kasszákból származik, s annak megtérítése iránt Temesmegye árvaszéke pört is indított a m. kir. államkincstár ellen.

A milliós hiányoknak ez a részletes története:

Az árvapénztárt Temesvármegye 1867. évben vette át az akkori megyekormányzattól; hogy a Bach-Schmerling korszak sötét alakjai milyen állapotban hagyták vissza az árvapénztárt, azt alig lehet kellően jellemezni. A főispáni helytartónak a kormányhoz intézett fölterjesztései szerint az egész árvavagyon névleg másfélmillió forint volt; ebből Marinkovics László segédjársbíró egymaga 45000 frtot sikasztott el, mikor pedig sikkasztását felfedezték, főbe lölte magát; a többi árvavagyon tekintetében pedig a magy. kir. helytartótanács már 38462—1862. sz. leiratával konstata, hogy abból több mint egy millió forintnyi érték teljesen kiderítetlen állapotban van s az árvavagyon az elzúllás minden jeleit mutatja.

A helyzet jellemzésére elegendő felemlíteni annyit, hogy a másfél millió aktívából 1867-ben az alkotmányos megyei kormányzatnak rendelkezésére állott készpénzben összesen 7732 frt 41 kr., nagykoruvá vált örökösöknek ki lett utalványozva, s ki kellett volna fizetni 81.991 frt 79 kr. Az árvapénztár kénytelen volt tehát fizetésképtelenséget jelenteni; az 1866. inséges év folytán az örökösök valósággal meghorogtak az árvapénztárt, s elkeseredésükben

is lehet olvasni s melynek szembeötölő különbségéről Bucsesden tul, a Vulkán alján győztem meg, a hol délelőtti tíz órakor Hunyad megye határából Alsó-Fehérmegye határába léptünk át. Merészen emelkedő serpentin ut viz fel a Vulkán aljái; a vidék havasi jelleget ölt, de csak keveset láthattunk belőle, mert átláthatlan köd ereszkedett alá s mi felhők közt hatoltunk tovább. Maga a Vulkán sűrű ködsapkát huzott fejére; lekeltt mondanunk eredeti tervünkről, hogy ez 1200 m. magas hegyet megmásszuk, mert két lépésnyire nem láttunk fölöttünk vastag ködoszlop koválygott, alattunk felhőtenger uszált s oly látszatot adott a vidéknek, mint midőn az ember Fiuméhez közeledve Plase mellett először pillanatja meg távolban a tengert.

Ily körülmények közt tovább utaztunk, most már Alsó-Fehérmegye területén. A vidék elveszti lassankint zordon vadságát, egyes megmívelt területek láthatók s a csinos rend, mely mindenütt észrevehetően szembeötöl egy egészségesebb megyei közigazgatásnak a bizonyítéka. Mennyire más itt a mód falu, mint tul a Vulkánon Hunyadmegyében. Itt az ól már nincs hozzáragasztva a gazda lakóházához, melytől nehány önszire áll s maga a lakóháza csinos, fehérről meszelt, bekerített portája van s némi esztétikai érzékre vall, hogy az ablak körül széles színes sáv ékesíti a falat. Ez érzéket, a rend és tisztaság e szeretetét csakis a központi igazgatás olthatta e módca, mert hát „alles Gute kommt von oben.”

Hat órai kocsisz után Abrudbányára

érkeztünk. Maga a város igazi erdélyi város; rendetlen összevisszaságban épült, piszkos utcáiban mozgalmas élet van. Erdélyi vallási jellege itt már mutatkozik. Egy csomóban áll az unitárius, református és katolikus templom, ez utóbbi várszerű kapubejáratával, s ezektől távol, a város másik részén a két oláh templom. A templomok mindegyikén meglátászik az eklézsiák szegénysége, az unitárius templom belseje pedig a legridegebb puritanizmusról tesz tanúságot. A tiszteletes ur fia vezetett bennünket a templomba, melynek nincs egyéb ékessége, mint a barna bársonyterítővel letakart szőszék és előtte a zöld bársonytakaróval fedett urasztala.

Szállodái primitívek, mint Erdélyben mindenütt. A kívülről sokat mutató Detonata vendéglő belül undorítóan piszkos s nem csodálom, hogy Erdélynek Schweic szépségével vetekedő vidékeit nem keresik fel idegenek, hisz az utas sehol sem talál szállodát, mely kényelmet nyújtana, melyben a sok féregtől kipihenhetné napi fáradalmait. Még Kolozsvár legelső szállodájában, is egész éjjel hajtó vadászatot üztünk a férgek ellen. A Detonata vendéglőkönyvéből megtudtam, hogy Macaulay Trevelyan, a híres angol tudós ott töltött egy éjszakát, midőn a román kérdés tanulmányo ása céljából Erdélyben járt. Nekünk nem volt bátorságunk ott aludni, hanem még a délután folyamán odább mentünk Verespatakra.

(Folytatása következik.)

tetleg inzultáltak az árvaszék tagjait; az árvaszék kapkodott a szomszéd megyékhez, az államkormányzathoz, végre is az Országos pénzalapból 2000 frtot bocsájtottak kölcsönképen a megszorult árvapénztár segélyezésére. A pénz azonban csak nagysokára jött; s a városban tözsdek keletkeztek, s az árváknak, addig míg a pénz lejött, ügyes pénzemberek busás levonásokkal fizették ki az árvaszék helyett a kiutalványozott örökreszeket.

Az alkotmányos megyei kormányzat mihelyt az árvaügyek kezelését átvette, azonnal hozzálátott az árva vagyon mibenlétének kiderítéséhez. A m. kir. helytartótanács, még 1862 évben dec. 10-én kelt 60.482 sz. intézményével elismerte, hogy a vezetett árvakönyvek és árvaszámadások teljesen megbizhatlanok, s elrendelte, hogy az árvavagyon az árvakönyvek felvételével a helyszínen hagyatékonként vizsgálassék felül és liquidáltassék. Az állami közegek, akik az 1851—67 évbéli provizorium alatt a megye igazgatását vitték, hozzá is láttak a liquidációhoz, de a milyen volt a könyvvezetésük, olyan volt a liquidaciojuk is; a vármegye közönsége kénytelen volt azokat megbizhatlan voltuknál fogva félredobni, s a kormány engedelmével új felszámolási tervezetet kidolgozni, melynek célját az képezte, hogy megállapítsa az árva vagyon hiányait és hogy tekintettel arra, mikép ezen hiányok állami kezelés alatt támadtak, annak megtérítését az államtól követelje.

Az államkormányzat megengedte a liquidációt, de annak keresztülvitelére semmiféle munkaerőt nem engedélyezett, s még egy irnoki állás szervezését is megtagadta. A megye erre maga elvégezte a likvidációt. A liquidacionális tervezet szerint azon követelések, melyek behajthatatlansága a felszámolás alkalmával bebizonyult, pénzügyminiszeri és vármegyei közegekből álló vegyes bizottság elé volt terjesztendő, annak megállapítása végett, hogy a behajthatatlanság az állami kezelés idejében történt mulasztásokból veszi-e eredetét s ennélfogva a hiány és kár a kincstár által térítendő-e meg vagy nem?

A vegyes bizottság 1884. év tavaszán összeült, s a vármegye támaszkodva a miniszterium által elfogadott megoldási módozatra, mármár azt hitte, hogy az árváknak tengeri kigyóvá nőtt ügye végre megoldásra fog jutni. A pénzügyminiszterium közgei azonban kijelentették, hogy a miniszterium részéről nem kaptak arra utasítást, hogy valamely követelésre nézve, az átadó m. kir. adóhivatalok, illetve a m. kir. államkincstár megtérítési kötelezettségét elismerjék. A bizottság tárgyalásaitól ily körülmények között eregmény nem lévén várható a bizottság széteszlott.

A megyének nem maradt más utja hátra, mint bíróság elé vinni az ügyet s pert indítani a m. kir. államkincstár ellen, annyival is inkább mert a hosszas alkudozások, előmunkálatok és kérvényezések között, ide s tova eltelt 32 esztendő az átadás óta s a követelés az elévülés veszélyének voltak kitéve.

A perek, melyeket a vármegye képviselőiben dr. Darabant János t. főügyész és Bleyer Izsó tb. alügyész folytatnak a m. kir. kincstár ellen, nemcsak a követelésbe vett összegek nagysága folytán érdemlik meg teljes érdeklődésünket, hanem azon adatok nagy halmaza folytán is, amelylyei a pert vívó ügyésznek az előző állami pénzkezelés részleteit, a volt állami közegek korrupcióját s a sokak által feldicsért Bach beamterek megbizhatóságát és egyéb viselt dolgaikat megvilágítják.

Temesvármegye közönsége hét keresetet adott be a budapesti kir. törvényszéknél, a m. kir. államkincstár ellen, melyekben az időköz-

felszaporodott kamatokkal együtt több mint 6,000,000, mondd hat millió koronát vesznek követelésbe az államkincstár ellen.

A behajthatlan s ennél fogva az árvapénztár fedezeti alapján hiányzó követelések pedig kitesznek:

1. a buziási és csákovai adóhivatalok átadásánál 156.271 frt 56 kr;
2. a verseci adóhivatal átadásánál 807.122 frt 49 kr;
3. az *uj aradi* adóhivatal átadásánál 291.900 frt 76 kr;
4. a *lippai* adóhivatal átadásánál 109.815 frt 16 kr és
5. a temesvári adóhivatal átadásánál 359.870 frt 23 kr.

s a kereset beadásától folyó kamataik.

Az igények második csoportját képező utolsó két kereset, a vármegye közönségének át nem adott s máig a temesvári kir. adóhivatal által kezelt u. n. kincstári árvaletét pénztárra irányul és pedig a budapesti kir. törvényszéknél 315.055 frt 55 $\frac{1}{2}$ kr. és járulékal iránt folyamatban levő keresettel azok a hagyatékok igényeltetnek, melyekről adóhivatali letéti elismervények alapján eddig is kiderült, hogy visszartartattak.

Német diákok a pisztolypárbaj ellen.

(Az insterburgi párbaj következményei.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

Az insterburgi szerencsétlen párbaj még mindig napirenden van. Nem is könnyű az ilyen felejteni, amikor egy szép fiatal embert az esküvője napján lőnek agyon a társadalom hozzájárulásával, sőt a társadalmi szokások kényszere alatt. De ez a párbaj még azért sok szóbeszéd tárgya, mert egy német ezred tisztjei a lehető legtapintatlanabb módon viselkedtek, mikor tüntető parádéval fogadták *Hildebrandt* főhadnagyot, *Blaskovich* hadnagy gyilkosát.

Azóta az izléstelen párbaj főrendezői meg is bűnhődtek már. Frankenberg és Proschlitz századosokat, valamint Rumbauer főhadnagyot elbocsátották a hadseregből. Mindhárman az első tábori tüzérezred tisztjei voltak.

Az insterburgi párbaj azonban más oldalról is nyomokat hagyott a német közéletben.

A pisztoly-párbaj ellen kel ki a társadalom azon rétege, mely melegágya a lovagias hősködésnek: a diákság. A német diákok a *bursok* tették ugyszólván divattá a párbajt s most ugyanezek akarják a pisztoly-párbajt eltörölni.

Erre nézve Berlinből a következőket táviratozzák:

Az insterburgi párbaj nyomán fakadt párbajellen mozgalom a német diákság körében is teret hódított. A német diákegyesületek szövetségének közgyűlése megállapodott, hogy jövőben a lehető legkönnyebb feltételek mellett fogják elintézni a fegyveres ügyeket. A közgyűlés ez a határozata minden diákra nézve kötelező s már a most kezdődő tanévben hatályba lép. A határozatnak egy fontos része, hogy ezentúl a pisztoly párbajt lehetőleg kerüljük. Erre nézve még a következő indítvány emelkedett jogerőre.

„A német diákság meg akarja kísérelni, egyészes mozgalmait indítani az elégtétel adására és verésre, melynek az a célja, hogy átirat intéztessek a német tisztikarhoz, illetőleg a porosz hadügyminiszterhez vagy valamennyi szövetséges állam hadügyminiszteréhez, melyben az a kérelem foglaltatik, hogy tisztek és diákok, vagy tisztek és volt diákok között felmerült fegyveres ügyekben a tisztikar részéről a kard elegendő elégtételül ismertessék el a sér-

tések megtorlására, a pisztolyt ellenben csak az esetben használják, ha az egyik fél a kard forgatására képtelen.”

Igy szól a német diákok határozata, mely ismerjük be, a német diákságtól, ettől a minden ok nélkül párbajozó elemtől, elég humanus és okos. A párbajozás korának lehunytát is jelentheti, hogy a német „burs“-ok kelnek ki a párbajozás ellen. Fölmerül már most a kérdés, hogy ki fog akkor párbajozni, ha már a német diákok is letették a lantot?

Makón nem kell aszfalt.

(A város rendkívüli közgyűlése.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Makó, augusztus 29.

Erdekesség tekintetében régen volt olyan közgyűlés Makón, mint a mai, amelyet *Börcsök* Gergely és társai indítványára hívott össze *Szell* György polgármester.

A rendkívüli közgyűlésnek egy tárgya volt: az aszfalt-ügy. Sokkal ismeretesebb a makói aszfaltozás ügye ugyszólván az egész országban, mintsem hogy részletezni kellene. Három év előtt a képviselő az aszfaltjárdák továbbfejlesztését határozta el, kijelölte az aszfaltozandó utcákat s a kiépítés költségeit a közmunka költségvetésben biztosította. Mikor ezt a határozatot a törvényhatóság jóváhagyta, a képviselő gondolt egyet s visszasiúta előbbi határozatát. A belügyminiszter döntött utoljára a furcsa ügyben és elrendelte az aszfaltjárdák kiépítését, tekintve, hogy a költségvetés jogerős, s újabb terhet az építkezés nem ró a polgárokra. Ez a belügyminiszteri határozat két közgyűlésen is szerepelt s utoljára *Börcsök* indítványára leszavazták. Az alispán pedig — ez okból hívták össze mára a rendkívüli közgyűlést — elrendelte, hogy a miniszter határozata végrehajtassék, miután előbb az államépítészeti hivatal jelentéséből meggyőződött, hogy a járdák kiépítésére szabályszerűen meghirdették az árlejtést s a város a legelőnyösebbet fogadta el. *Szell* György polgármester a rendelet vétele után azonnal megtette a kellő intézkedéseket. A kijelölt utcákat felméréste, a járdák felszínének magasságát mindenütt megállapíttatta s úgy áll a dolog, hogy a jövő héten a kiépítést is megkezdik.

Börcsök Gergely és társai azért hívták össze a mai közgyűlést, hogy a képviselőt a kiépítést akadályozza meg.

A fentebb elmondottakat a délelőtt tizenegy órakor megnyílt közgyűlésen *Bakos* Ferenc főjegyző ismertette, nagy részletességgel s az állandó választmány javaslatakép indítványozta, hogy a képviselőt ne ellenkezzék tovább a felsőbb hatósággal, hanem vegye tudomásul úgy a rendeletet, mint az ennek kapcsán megtett tanácsi intézkedéseket.

Oriási zaj követte a főjegyző beszédét s a zajban *Börcsök* Gergely szólásra jelentkezett. Mielőtt azonban szóhoz juthatott volna, *Szell* György polgármester maga is szót emelt az állandó választmány javaslata mellett, kijelentve, hogy a miniszter rendeletét nem engedni sem tárgyalni, sem szavazás alá nem bocsátja. Sokan helyeselték a polgármester eme kijelentését, aki erre aztán ki is mondta a határozatot, hogy a miniszter rendelete tudomásul vétetik. A gyűlés tehát ezzel készen lett volna, az aszfalt ügyében ki volt mondva a határozat. Ekkor azonban szólásra emelkedett *Börcsök* s a képviselőt, amely eddig türelmes volt mindig bevárni az újabb közgyűlést, hogy azon verje agyon előbbi határozatait, most megcsinálta azt a tréfát, hogy ennek a gyűlésnek egyetlen tárgyát kétféleképen intézte el: a polgármester

kimondta a leirat tudomásul vételét, néhány perc múlva pedig *Börcsök* indítványára leszavazták az aszfaltot s az alispáni rendelet megfeleltetését mondták ki.

Börcsök Gergely indítványához óhajtván szólani, azt mondta el, hogy a képviselők előtt nagyon utálatos az aszfalt s nem kell senkinek. Azután a képviselőnek arra a határozatra határozott, amely szerint 5000 frt költhető egy évben aszfaltra, a továbbfejlesztés pedig 10.000 forintra rug. Kijelenti, hogy nem kell aszfalt, mert azok lármáznak mellette, a kik egy garassal sem járulnak a közköltséghez. (Oriási zaj.)

Bakos Ferenc főjegyző kijelenti, hogy nem óhajt veszekedni *Börcsök*kel. Harminchárom év óta főjegyzője a városnak s a közgyűlés jegyzőkönyveiből kimutatja, hogy *Börcsök* mindig, minden jó ügynek ellenzője volt s ha rajta állott volna, nem volna ma a városnak se iskolája, se világitása, a piactéren is térdig érő sárban árulhatnának a gazdasszonyok. (A képviselők közül többen belekiabálnak: Bizony jobb volna!)

Wizinger Károly ügyész azt ajánlja, hogy ne felebbezze meg a képviselőt az alispán rendeletét, hanem kérje a munkálatok felfüggesztését addig, míg a felsőbb hatóság dönt ebben az ügyben. (Helyeslés.)

Bakos Ferenc főjegyző, *Dallos* Sándor dr. ügyész, *Mágori* Sámuel, *Dózsa* Sámuel dr. és *Szakács* Mátyás felszólalása után, ki újabb árlejtés tartását javasolta, *Wizinger* Károly indítványához járultak hozzá, s kimondták, hogy az alispánt nemcsak írásban, de küldöttségileg is felkeresik a megkezdett munkálat felfüggesztése érdekében.

Tizenkét óra után ért véget a közgyűlés, a melyet *Návay* Lajos dr. alispán is végighallgatott s kijelentette, hogy a kérelmet meghallgatja s választ is ad rá a kistanácsteremben.

Gyűlés után ide vonult tehát a képviselői jórésze. Itt az alispán kijelentette, hogy ő valami nagy dolognak sohasem tartotta az aszfaltozást. A megyén is abban a nézetben volt, hogy csináljon a képviselő az aszfalttal azt, a mit akar. De most már jogervényes határozat van ez ügyben, a mely elől ő nem hogy kitérhetne, de kötelessége ellenőrizni s megkövetelni a végrehajtást. O a városnak felmentést a jelen körülmények között nem adhat, de kijelenti, hogy nincs is rá semmi ok. A jó járdától nem kell félni, se attól megijedni, hogy a szegény munkások egy kis keresethez jutnak. A járdák építését holnap megkezdik, ezen nem lehet változtatni.

Az alispán választát a küldöttség egyrésze zajosan megéjenezte, csak *Börcsök*ék hallgatták szemlesütve.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

* Az aradi színtársulat Gyulán. Gyuláról írják: *Zilahiné Singhoffer* Vilma e hó 27-én, este érkezett Gyulára. A vonatnál a színügyi-bizottság részéről *Keller* Imre alelnök fogadta. Holnap lép fel Gyulán először a *Katalin* címszerepében, mely előadásra már ma kora délelőtt minden jegy elkelt. Péntek, szombat és vasárnap gróf *Feszteticsné Demjén* Rózsa játszik a *Kamiliás hölgy*, *Rómeo és Vájlunk el* beh. Szeptember 4-én adja a társulat *Az ember tragédiáját*, melyet az aradi idény előkészületére Gyulán tanul be a társulat. Előkészület folyik a téli szezonra a *Hunyadi László* opera, *Napfogyatkozás*, *Nilusi varázsló*, *Rosina* operettek, *Kurucz Feja* *Dávid Bottyán generális*, *Szombatosok* drámáira, a *Szerencse és Skot* nemes vígjátékokra.

* Nemzeti színház új szezonja. Hétfőn szeptember 1-én nyílnak meg újra, kéthavi szünet után, a Nemzeti Színház kapui a közönség számára. A művészszemélyzet már e hét kezdete óta együtt van és e hó 25-óta folynak a pró-

bák. A megnyitó előadás *Vörösmarty Mihály* színműve a *Csongor és Tünde* lesz. Kedden színműve a *Dolovay nábob leánya*, szerdán: *Virágfakadás* és *A huszárszerelm*, csütörtökön: *Bánk-bán*, pénteken: *Liliomfi*, szombaton: *A proletárok*, vasárnap: *Az aranyember*, hétfőn: *A bor*.

* **Német könyv Temesvárról.** Az e hó 31-én *Darányi Ignác* földmívelési miniszter által Temesvárot megnyitandó német, osztrák és magyar méhészkongresszus alkalmából Temesvár város törvényhatósága elhatározta, hogy az odaérkező németajku idegen információjára a városnak egy német nyelvű ismertetését fogja közzéadni kizárólag és ezzel a munkával *Barát Armin*-t, a „*Temesvarer Zeitung*” című német napilap magyar érzelmű szerkesztőjét bízta meg, aki részint szerkesztő, részint mint a városi törvényhatóság tagja, közel két évtized óta részt vesz a városi közéletben. *Barát Armin* megírta a könyvet *Die königliche Freistadt Temesvár* címmel, s annak egy példányát *Telbise Károly* Temesvár polgármesterének kíséreléssel érkezett hozzánk, amely indokolja azt, mért kellett a méhészkongresszus vendégei számára német nyelvű könyvet kiadni. Az indokokat méltánylandóknak tartjuk; azt is sietünk konstatálni, hogy a német nyelvű könyv minden lapja az igazi hazaszeretet, a magyar faj hegemoniájának hangoztatása, különösen az a rész, amely Temesvárnak a szabadságharc idején való szereplését írja le, továbbá azok a lapok, amelyek a temesvári német színészet megmagyarosodásáról szólnak. Azonban, ha ez a könyv magasan felette áll a germanizálás gyanújának, egyet nem állgathatunk el. Ez a könyv bizonyára nem készült arra a néhány napra, amely alatt a méhészkongresszust tartják: legalább egyedül erre kár lett volna az a kiváló gond, buzgalom, szakavatottság, az adatoknak érdekes csoportosítása, amely ezt a könyvet jellemzi. Ép azért mert ez a könyv a jövőnek is szól, mulhatatlanul szükséges, és Temesvár jó híre megköveteli, hogy ez a könyv ha a város áldozatának árán is, magyarul is megjelenjen. Utóvégre Temesvár multja és jelene bizonyára nemcsak a külföld méhészeit érdekli, hanem másokat is, akik magyarul gondolkodnak. Ezzel nem vontunk le semmit a könyv évtékéből, amely föltétlenül elismerést érdemel, sem annak jeles szerzője hazafiságából. A könyv a szerző kiadásában jelent meg, s az ára 4 korona.

Mattasich-Keglevich Budapestre jön.

(A főhadnagy keresi a becsületét.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, augusztus 29.

A börtönből kiszabadult *Mattasich-Keglevich Géza* tegnap az egész napot Bécsben töltötte. Látogatást tett *Dasinszky* szocialista képviselőnél, aki néhány hónap előtt szenzációs interpellációt intézett Mattasich ügyében az osztrák miniszterelnökhöz. Innen *Dasinszkyval* *Kärtner* bécsi ügyvéd lakására ment s hosszan tárgyalt a három férfiú.

Egész napon át újságírók keresték az ex-főhadnagyot, de nem beszélhettek vele. *Mattasich* megizente, hogy örök hálára van lekötelezve a sajtó iránt, de beszélni nem beszélhet. Talán később.

Dasinszkyval és *Kärtner* bécsi ügyvéddel *pörének újra való felvétele* iránt tárgyalt *Mattasich-Keglevich*.

Az ex-főhadnagy nem elékszik meg azzal, hogy kegyelmet kapott. Artatlannak tudja magát a hadbíróóság által reá tukmált bűnökben és a nyilvánosság előtt akarja magát teljesen rehabilitálni s az ítéletet, melylyel a tisztikarbojttól megfosztották, megváltoztatni.

A főhadnagy *Kärtner dr.*-t bízta meg az újrafelvételi per megindításával.

Ügyvédje tanácsára *Mattasich* minden valószínűség szerint *Budapest*en fog letelepedni. Ausztriában nem maradhat, állítólag megfogadtatták vele, hogy szabadulása után külföldre

megy. De attól is tart, hogy ha megindítja az újrafelvételi eljárást, kellemetlenségeknek lesz kitéve az osztrák hatóság részéről. *Mig* *Budapest*en nyugodtan bevárhatja ügyének fejleményeit.

A magyar sajtó minden alkalommal rokonszenves, részvételtjes hangon irt *Mattasich* szomorú sorsáról, s a sajtóközleményeké az érdem, hogy *Mattasich* kiszabadult a börtönből.

*Budapest*en jó barátai s rokonai is vannak, akik tegnap este táviratilag meginvitálták a főhercegnő kiszabadult szerelmest.

Mattasich ma vagy holnap a horvátországi *Loborba* utazik, ahol anyja él, *Keglevich grófné*. *Mattasichot* tudvalevőleg fiának fogadta anyja férje. *Keglevich gróf*, vagyos horvátországi földbirtokos, aki mikor fogadott fiát börtönbe vetették, kitagadta őt. *Lobor* néhány száz holdas földbirtok, *Zlatár* város közelében. *Loborról* *Mattasich* *Budapestre* jön.

Katonatiszti körökben állítólag már napok előtt tudták, hogy *Mattasich-Keglevich* kegyelmet kap. Ezt a *möllersdorfi* fegyintézet igazgatója kedden adta tudtára és *Mattasich* *Keglevich* olyan nyugodtan és közönyösen fogadta a megkegyelmezést, mintha arra már előkészítették és ő azt már várta volna.

Utóbbi időben egyáltalán meglehetősen apathikusan viselkedett, dacára annak, hogy bizonyos dolgok miatt egyes kedvezményeket, melyeket addig élvezett, megvontak tőle.

Szerdán délelőtt tíz órakor történt meg a főhadnagy szabadonbocsátása. *Mattasich-Keglevich* a fegyintézet elegáns polgári ruhában hagyta el, melyet részére már készen tartottak. Az intézet szolgáitól és alkalmazottaitól, akik a kapuban várták, nagyon szívélyesen, bizonyos derűtséggel bucsuzott. Azután egy őrmester kíséretében *Badenbe* utazott, hol az őrmester szabadon bocsátását jelentette az állomásparancsnokságnak. Csak ekkor volt teljesen szabad a főhadnagy, aki a legközelebbi vonattal *Bécsbe* utazott.

Mikor a főhadnagyot a bécsi bíróság elítélte és elcsukatta, abban reménykedtek, hogy a közvélemény legfőlegb néhány hétig foglalkozik majd még az ügygyel s hogy azután *Lujza hercegné* is, *Mattasich-Keglevich* is, meg az egész szennyes ügy is, feledésbe megy s hogy a világ többé nem fog foglalkozni a botrány hőseivel.

Az érdekelt köröket nagyon kellemetlenül érintette, hogy időről-időre a sajtó Magyarországon is, Ausztriában is foglalkozott az elítélt főhadnagy ügyével és hogy a magyar és az osztrák parlamentben időközönként interpellációk is történtek.

Különösen tartottak pedig attól, hogy *Mattasich-Keglevich*, aki sehogysem akarta megtenni, többszöri betegeskedés dacára sem, azt a szívességet, hogy meghaljon és a sirba vigye minden titkát, nyomban a kiszadulása után mindent el fog követni, hogy rehabilitálja magát és bebizonyítsa a világ színe előtt az ártatlanságát.

Maga *Koburg Fülöp herceg* tett tehát előterjesztést a főhadnagy megkegyelmezésére, nem alaptalanul úgy fejtve ki a dolgot, hogy a botrányos ügy hamarabb feledésbe megy, ha *Mattasich-Keglevichet* szabadon bocsátják és ráveszik, hogy titoktartást fogadván, külföldre menjen.

Bécs-ből táviratozzák: A *Reichswehr* című katonai lap mai száma ruthenikus közleményt hoz *Mattasich-Keglevich* főhadnagy megkegyelmezéséről. Mintán ismerteti a letartóztatás és

elítélés előzményeit. Konstatálja, hogy a főhadnagy egy rokonának beadott kegyelmi kérvénye folytán történt az, hogy a fogoly kiszabadult börtönéből. Ennek azonban — mondja a nevezett lap — természetesen semmi éle nincs *Koburg herceg* ellen, a ki, hogy milyen kegyben van az uralkodó előtt, mutatja, hogy csak nemrég nevezték ki az 57-ik gyalogezred tulajdonosává.

Értekezlet a Neptun-fürdőben

(Mi lesz a fürdővel?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

Az aradi *Neptun-fürdő* igazgatósága ma délelőtt értekezletet hívott össze a *Maros-fürdő* szalonjába, hogy ott az igazgatósági tagok az érdeklődőkkel megbeszéljék azt az eljárást, a mit a jövőben fognak követni a fürdő felállításánál, szemben, vagy nyomán annak a rendeletnek, a melyet legutóbb adott ki *Sarlot* *Domokos* főkapitány a fürdő megrendszabályozása érdekében.

A fürdőpénztár mögötti váróteremben gyűltek össze a meghívottak. Jelen voltak: *Kristyóry János*, *Boros Vida*, *E. Illés László*, *Éles Armin*, *Magyar Ferenc*, *Nesnera Aladár*, *Tedeschi Viktor*, *Gebhart István*, *Avarffy Ferenc*, *Szalay Károly*, *Lejtényi Sándor*, *Radó Károly dr.* *Vajda István*, *Tenner József*, *Lamberger Lajos* és *Zubor Gyula*.

Az értekezletet *Kristyóry János* nyitotta meg és előadta a főkapitány rendeletét, mely a *Neptun-fürdő* ekzisztenciáját veszélyezteti. Oly intézkedéseket ír elő, melyek technikailag sem vihetők keresztül, másrészt pedig oly anyagi áldozatot igényelnek, melynek a társulat meg nem felelhet.

Edvi-Ilés László és *Vajda István dr.* szerint a rendőrség és a sajtó nem viseltetnek jóakarattal a fürdő irányában, holott a közös egyetértéssel jobban meglehetne közelíteni a célt.

Radó Károly dr. tiltakozik az ellen, hogy a sajtó ellensége volna a Neptunnak. A mikor a sajtó ezt az ügyet tárgyalta, csak azt a célt tartotta szem előtt, hogy a fürdőzők életbiztonsága minél tökéletesebb legyen. Ez pedig a közérdek és ezért a sajtót gáncsolni nem lehet.

Tedeschi Viktor indítványozza, hogy a *tutajrendszert* szüntessék meg. A kabinokat a parton állítsa fel egyszersmindenkorra és a közönség fedett folyosón mehessen le a fürdőbe. Ezzel a fürdő a kabinoknak évenként 200 koronába kerülő felállítási költségétől is megszabadulna.

Nesnera Aladár ezt az indítványt kivehetetlennek tartja, mert a parton ut vezet, oda nem lehet állítani kabinokat. Ez ut mögött pedig a töltés van.

Avarffy Ferenc lényegtelen felszólalása után *Edvi-Ilés László* kijelenti a Neptun-társulat nevében, hogy a mennyiben a főkapitányi határozatot, mely ellen a felebbezést már beadták, meg nem változtatnák, a társulat a fürdőt többé fel nem állítja és az ezekből folyó kár megtérítése iránt a lépéseket megfogják tenni.

Az értekezlet azután kimondta határozatilag, hogy társadalmi uton is mozgalmat indít arra, hogy a tanács a főkapitány határozatát változtassa meg.

A *Neptun-fürdő*ről az a hír terjedt el, hogy bezárták. Illetékes helyről történt felkérésre tudatjuk, hogy a fürdő állandóan nyitva van s a közönség rendelkezésére áll.

A Lőrinc-napi díjlövészet.

(Az aradi lövész-egyesület ünnepélye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

Lőrinc napja ünnepe az aradi polgári lövész-egyesületnek. Ekkor emlékeznek meg az egyesület néhai főlövész-mesteréről: Orczy Lőrinc báróról, kinek emlékére díjlövészetet és lakomát rendeznek. Ezt az alkalmat a távoli vidékek lövészei is felhasználják arra, hogy Aradra jöjjenek, s részt vegyenek a díjlövészetben.

Az idei lövész-ünnepéyre megkezdődtek már az előkészületek. Szeptember hó 6-án, 7-én és 8-án folyik le az ünnepség, melyre most küldték szét a meghívókat.

Szeptember 6-án, szombaton reggel nyolc órakor nyitja meg a díjlövészetet a főlövész-mester. A díjlövészet déli tizenkét óráig, s délután fél kettőtől estig tart.

Szeptember 7-én, vasárnap reggel nyolc órakor ismét megkezdik a lövést. Délben fél egy órakor diszebed lesz, mely után a lövészetet estig folytatják.

Szeptember 8-án, hétfőn reggel nyolc órától délig s délután két órától esti fél hatig tart a lövészet. Fél hét órakor pedig a főlövész-mester kiosztja a díjakat.

A kitűzött díjak a következők: az ezredéves ünnep emlékére alapított *emlék-díszdíjgyal* díjazza a legjobb mélylövőt. A *moesárdíjak* száma husz, ugyiszintén a *kör-díjaké*; a legnagyobb 50, a legkisebb 2 koronás. A *mélylövés* díjai, számszerint tizen, az ezredéves emléktárgy mellett 30 és 4 korona között változnak. A *pisztoly-céltáblákon* van hat-hat díj a legtöbb találat és a mélylövészek részére. Ezenkívül tíz *tekepálya-díjat* is tűztek ki.

A diszebedet a városligeti vendéglő nagyszobájában tartják meg. Egy teríték ára három korona. Előjegyezni lehet szeptember 6-ig az e célból körözött íveken.

Letartóztatott honvédfőhadnagy.

(Egy karrier vége.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

A budapesti rendőrség ma egy volt főhadnagyot tartóztatott le, aki csak nemrég tette le a tisztirangot, persze nem önként, hanem egy becsületbírósi határozat folytán. Érdekes a volt főhadnagy sorsának hanyatlása attól a pillanattól kezdve, hogy egy ügyben hamisan esküdt: Ettől kezdve halomszámra gyűlt feje felett a baj, s végre ma a rendőrség fogdájaiba jutott.

Györök Jánosnak hívják a volt honvédfőhadnagyot, akit a budapesti rendőrség ma *szarolás, életveszélyes fenyegetés, rágalmasztás és becsületsértésért* letartóztatott. Mint látal való, elég sok esetben ütközött össze a büntetőrendvénykönyvvel s az volt a romlása.

Györök sorsát, mint említettük, egy hamis tanulás pecsételte meg. Valami polgári perben koronatanu volt a főhadnagy, s az ő vallomása döntötte el a pert. Tanulása folytán az a fél nyerte meg a pert, amelyeknek nem volt igaza. A veszített fél azonban nem hagyta ennyiben a dolgot, hanem azok ellen fordult, akik miatt jogait vesztette. A polgári bíróságnál igen kompromittáló dolgok sülték ki a főhadnagra, melynek felettes hatósága tudomást szerzett ezekről az ügyekről.

Katonáéknál szigorúan veszik az ilyen dolgot. Györök a katonai becsületbírótság elé került, mely megfosztotta tiszti rangjától.

Györököt kétségbeejtette ez a bűnhődés. Elment a főváros közelébe, Szent-Lőrincre, de se-

hogyszem tudott valami álláshoz jutni, melyből fenttarthatta volna magát. Pénze fogytán volt s fenyegetőleg közeledtek az inség napjai.

Ekkor jött arra a gondolatra, hogy a katonai becsületbírótság tagjaitól zsaroljon pénzt. Mindennap irt sértegető leveleket a katonai becsületbírótság tagjainak, kik között két tábornok is van. Mikor látta, hogy a sértegetésekkel nem tud pénzt szerezni a magasrangú tisztektől, lelövessel fenyegette őket további leveleiben. Ezekben a levelekben a két tábornokot, mint „romlásának előidézőit” említette. A tábornokok feljelentették most a lefokozott főhadnagyot, akit *letartóztatottak* és átkisértek az ügyességhez.

A volt főhadnagy lakásán házkutatást tartottak.

SPORT.

+ Az aradi atletikai klub e hó 30-án, szombaton este félkilenc órakor a Központi kávéház külön helyiségében választmányi ülést tart.

A Tököly-intézet ünnepe.

(A szerb patriárcha Budapesten.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, augusztus 29.

Brankovics György szerb patriárka, mint a budapesti Tököly-alapítványi intézet fővédője, tegnap a gör. kel. szerbek boldogasszonya ünnepén, a Tököly-intézet részére a miniszterelnök által kiadott szabályrendelet értelmében alakított patronátust a Tököly-intézet igazgatási és felügyeleti teendőibe ünnepélyesen beiktatta.

A beiktatási ünnepélyt megelőzőleg Bogdanovics Lucián, budai görög keleti szerb püspök a zöldfa-utcai szerbtemplomban ünnepélyes Veni sancte spiritus-i imát mondott.

Az isteni tisztelet után Brankovics patriárka Bogdanovics püspökkel és a patronátus összes tagjaival nagyszámú közönségtől kísérve a szomszédos Tököly-intézetbe vonult, melynek tárt kapuja előtt Popovics V. István intézeti igazgató és dr. Markovics Lázár, az intézet orvosa fogadták és az intézeti igazgatósági nagyterembe felkisérték.

Brankovics patriárka a patronátus tagjaival a zöld asztalnál helyet foglalva, Popovics intézeti igazgató által felolvastatta Széll Kálmán miniszterelnök által a király legfelsőbb elhatározása alapján kiadott két rendeletet, melyeknek egyike a Tököly-intézet szellemi igazgatóságára és felügyeletére egy önálló patronátus alakítását világosan körülírt hatáskörrel rendel el, másika pedig a Tököly-intézet alapjának és vagyonának kezelését a szerb egyházi kongresszus kezelő-bizottságára ruházza át.

Ezután Brankovics patriárka lendületes beszédben üdvözli a megjelent patronátus tagokat: Brankovics Lucián püspököt, mint elnököt, Hadzics Antal, a „Matica Szrpszka” irodalmi társaság elnökét, mint a patronátus al-elnökét, Jovanovics Pál miniszteri titkárt, mint a magyar kormány által kinevezett, Dedovics György országos képviselőt, mint a horvát kormány által delegált patronátusi tagot, Nedelykovics Velimir főesperest és dr. Dimitrijevic Vladimír plébánost, mint egyházi tagot, Jovanovics István kir. tanácsost, a pesti görög keleti szerb hitközség elnökét és dr. Magyarevics Mladen tisztí orvos helyettesét, a pesti görög keleti szerb hitközség alelnökét, Krsztics Lázár alelnök és Zubkovics Arzél közigazgatási bírót, mint a gör. kel. budai szerb hitközség részéről választott patronátusi tagokat.

Brankovics patriárka ezt követően Tököly Száva, a nagy szerb hazafi áldott emlékének

hódolt, azután egyházának és híveinek nevében mély hálát mondott ő felségének, a királynak azon legfelsőbb kegyeiért, melyekkel a Tököly alapítványi intézet nevelő intézette való átalakítását és vagyona kezelésének a kongresszusi bizottságra való átruházását megengedte.

Meleg köszönetet mondott még a fővédnök a „Matica Szrpszka” irodalmi társaságnak, a mely a Tököly-ünnepet majdnem 40 évig, továbbá a pesti gör. kel. szerb hitközségnek, a mely azt 25 évig igazgatta.

Brankovics patriárka beszédeért, Jovanovics István királyi tanácsos, a pesti görög keleti szerb hitközség elnöke meleg szavakkal köszönetet mondott, ünnepélyesen kijelentvén, hogy a Tököly-intézet eddigi felügyelősége örömet átengedi az intézet további vezetését az új patronátusnak erős kezeibe, mert azokban az intézet fenállását, célszerű ujjalakítását és további eredménydus és hazafias működését biztosítva látja.

Ezzel a beiktatási ünnepély véget ért, s az intézei patronátus első alakuló ülését megtartotta.

Délután két órakor diszebed volt Bogdanovics Lucián püspöknel Brankovics patriárka és a Tököly-ünnep ujjonnan megalakult patronátusa tiszteletére, mely ebédnél Brankovics patriárka első poharát a király egészségére, a másodikat Széll Kálmán miniszterelnök, továbbá dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatási magyar királyi miniszter és gróf Khuen-Hederváry Károly horvát bán egészségére üritette, éltetven a harmadikkal a patronátus összes tagjait, a Tököly-intézet választott igazgatóját és ujjonnan választott titkárt, Bogdanovics Lucián püspök Brankovics patriárkára, mint a hazai szerb közművelődésnek áldozatkész mecénására, üritette. A vig. társaság még az esti órákban együtt volt a püspök vendégszerető palotájában.

Két új vashid Aradmegyében.

(Kisjenőn és Bokszegen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

A míg az aradi Maros-vashid ügyének jobbra fordulását csak kétes reményekkel várjuk, s körülbelül abban van az egyedüli bizalmunk, hogy a fahid egy szép napon lerokkad s ez a katasztrófa fogja kényszeríteni a kormányt, hogy a vashidat nyélbe üsse, — a megyében a közel jövőben két nagyobb vashid fog épülni a Körösön. Az egyiket az állam építeti, a másikat a megye, az utalap terhére.

A kereskedelmi miniszter, amint értesülünk, leiratot intézet az aradi államépítészeti hivatalhoz, hogy a *kisjenői Körös-hidnak vas-szerkezetű hiddal való fölcserélése* érdekében készítse el a bejárás terveket. A kereskedelmi miniszter leirata szerint a *kisjenői vashid 1904-ben* fog épülni, mintegy 200,000 korona költséggel. Nagy, száz méter nyílású hid lesz ez, egyike a Körös legnagyobb hidjainak. Miután a hid a debrecen-fehértemplomi állami ut vonalába esik, a hid az állami költségvetés terhére fog épülni. Mihelyt a bejárás tervek elkészülnek, rövid időn belül megtartják a köz-igazgatási bejárást.

A másik hid, amelyről már szó volt la-egy pontban, a *bokszegi Körös-vashid*. Ennek építését már a jövő évben megkezdik. Ennek költségei 90,000 koronát tesznek ki, és a megyei utalapot terhelik. A hid hatvan méter nyílású közúti hid. Fölmerült az a terv is, hogy a hid vas-szerkezetét betonból építik, de a szakértői jelentés után ezt mellőzték és a vas-szerkezet mellett maradtak meg. A hidépítés munkálatait a jövő év elején megkezdik.

A bokszei vashíd a Kőrös aradmegyei szakaszán az első közúti vashíd; a kisenői a második. A Kőrös többi aradmegyei hidjai: a *gurahonci*, a *borosjenői* és a *sikulai*. Ezek most jó karban vannak, mikor azonban ezeket is megviseli az idő, szintén *vashidakkal* fogják helyettesíteni.

Váltóhamisító aradi ügynök.

(Egy valódi és egy hamis váltó.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

A legközönségesebb váltóhamisítások fajtájából való az a bűneset, amelyet Pollák Adolf aradi árukereskedelmi ügynök követett el. Reiner S. Sándor aradi kereskedővel megegyezett ugyanis abban, hogy ennek áruival kereskedni fog olyanformán, hogy Reiner S. Sándor átad neki bizonyos mennyiségű és értékű árut, azt azután Pollák Adolf eladhatja, kereskedhet vele a maga nyereségére vagy veszteségére.

Az első esetben 60 korona értékű árut kapott Pollák Adolf, s ezért fedezetül ugyanekkora összegről kiállított váltót adott Reiner S. Sándornak. A váltón Polláknak egy rokona, aki jónévű aradmegyei kereskedő, szerepelt elfogadóként. Rövid idő múlva Pollák újból árut kért bizományosától olyan formán, hogy annak fedezetére a régi váltót egy 120 koronás új váltóval cseréli ki.

Reiner S. Sándor beleegyezett az újabb kötésbe, olyan feltétel alatt, hogy az új, 120 koronás váltót is ugyanaz az aradmegyei kereskedő írja alá elfogadóként, aki az első 60 koronás váltón szerepelt. Pollák Sándor elfogadta ezt a feltételt s egyizben, mikor Reiner Budapesten időzött, megjelent ennek üzletében s egyik alkalmazottnak átadván a 120 koronás váltót, átvette a második szállítmány árut.

Pollák tudott a portékán, az árut azonban nem fizette ki, illetőleg nem váltotta be a százhusz koronás váltót annak lejáratakor. Reiner perelt, s az első alperes, az aradmegyei kereskedő kifogásokat adott be a kereset ellen. A pert letárgyalták s ennek folyamán az elfogadó megesküdött arra, hogy ő a váltót nem írta alá, kitűnt, hogy Pollák Adolf a váltót hamisította. A per iratait, miután bűnügy lett belőle, áttette a törvényszék az ügyészséghez, mely az előnyomozás megejtésével a rendőrséget bizta meg.

Szepekhovszky Teofil rendőrtiszt megidézte erre Pollák Adolfot kihallgatás végett. Pollák a kihallgatás folyamán beismerte a váltóhamisítást, avval védekezvén, hogy azt szükségből tette, s azért továbbá, ne hogy az elfogadó felelőse, megtudja a dolgot.

A rendőrség a bűnügy iratait visszaküldte már az ügyészségnek.

HIREK.

Elsülyedt gőzös.

— Hajótörött magyar utasok. —

Arad, augusztus 29.

Nagy riadalmat keltett ma este a fővárosban egy fiumei távirat. Arról adott ez hírt, hogy az *Adria* egy gőzöse, a melylyel a magyar közélet és a fővárosi társaságok több ismert embere utazott, hajótörés következtében elsülyedt. A riasztó táviratot azonban nyomban követte egy másik, a mely tudatta, hogy a hajó utasait sikerült megmenteni.

Az *Adria*-tengerhajózási társaság igazgatóságához ma távirat érkezett, a mely tudatta, hogy az *Arpád* gőzös *Mogadornál*,

Marokkó közelében, hajótörést szenvedett és teljesen elsülyedt. A parancsnok, az utasok és a legénység megmenekült. Egyéb részletek hiányoznak.

Egy későbbi távirat szerint a hajó utasai között volt *Beöthy* Zsolt egyetemi tanár, *Kállay* budapesti törvényszéki bíró és *Jaczkó* Manó honvédelmi miniszteri titkár.

László László, honvédhuzár kapitány, a *Ludovika* Akadémia tanára, odamenet szintén az *Arpáddal* utazott, azonban már Tengerben kiszállt, ott maradt, s így nincsen a hajótöröttek között.

A hajó megmenekült utasait a *Gibraltár* nevű hajó vette föl s szállította tovább.

A fiumei táviratok a fővárosban nagy izgatottságot keltettek s még most is kínosan várják az újabb telegrammokat, a melyek az *Arpád* katasztrófájáról és az utasok sorsáról részletes híradást hoznak.

— Az olasz király Berlinben. *Potsdamból* táviratozzák, hogy a mai vadászat, melyen résztvett az olasz király is, rendkívül eredményes volt. Estefelé a császárné ebédet adott, melyet több kisebb asztalnál fogyasztottak el.

— A román király hazautazása. *Gasteinből* táviratozzák: *Károly* román király holnap Innsbruckon át elutazik *Gasteinből*.

— Rektorválasztás az egyetemen. A budapesti tudományegyetem rektori állását, mely tudvalevőleg *Ajtay* Sándor dr. lemondása folytán üresedett meg, hétfőn fogják betölteni. Már az elmúlt iskolai félév végén volt rektorválasztó gyűlés. Ekkor azonban háromszor is eredménytelen volt a választás. Mindannyiszor egyenlő szavazat esett a két jelöltre: *Ajtay* Sándor dr. és *Högyes* Endre dr.-ra. A közoktatásügyi miniszter ekkor úgy döntött, hogy *Ajtay* dr.-t, aki a két jelölt közül a rangidősebb volt, kinevezte rektorra. *Ajtay* dr. azonban az ilyen formában nyert rektori méltóságot *visszatartotta*. Most szeptember elsejére újabb rektorválasztó gyűlést hívott egybe a lelépő rektor. Ezuttal megint az *orvosi karból* választanak rektort.

— A nemzetiségi törvény módosítása. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Pozsonymegyének felette fontos és érdekes kérvénye érkezett ma a képviselőházhoz. Keserves panasszal tele ez a kérvény a felvidéki nemzetiségi izgatóság aknamunkái miatt. Pozsonyvármegye törvényhatósága régóta hazafias aggodalommal látja, hogy az azelőtt hazafias felvidéki tót nép körében egyre nagyobb nyomot hagy az a méltóság, a melyet az agitátorok oly lelkiismeretlenül hintenek szét. A tót nemzetiségi sajtó főszerkesztője és felekezeti gyűlölséget szit közöttük és a méregnek romboló hatása, a mint a törvényhatóság bizonyára meggyőződése alapján a kérvényben eloadja folyton nagyobb mértékben érezteti romboló hatását. Mindezeknél fogva a veszedelmes izgatóság megakadályozására arra kéri a törvényhozást, hogy az izgatásnak érelyes rendszabályokkal vegye elejét és a nemzetiségi törvényt mielőbb módosítsa. A kérvény bizonyára élénk feltűnést fog kelteni az októberben összeülő képviselőházban, a hol valószínűleg alapos megvitatás alá fog kerülni.

— Lemondó képviselő. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Egy estilap jelentése szerint *Lázár* Menyhért, a gyergyó-szentmiklósi kerület képviselője lemond mandátumáról. E lemondással megelőzi a képviselő azt az *összeférhetlenségi bejelentést*, amelyet ellene megtenni készültek. *Lázár* képviselő, einöke egy erdőgazdasági egyesületnek, amely az állam hatósága alatt

áll. Ez az állás pedig, hozzávetőleg 40,000 korona díjazással van egybekötve.

— Államsegély — kulturális célokra. Ilyesmiről Aradnak csak ködbe vesző ábrándjai lehetnek; ugyilátszik, hogy még nem ismerik el, hogy kulturánk van, a mely méltó az állami segélyezésre. Egy leirat ötleteiből sóhajtunk így föl, a melyben a kultuszminiszter utasította a szegedi adóhivatalt, hogy az 1902. évre engedélyezze, *kulturális célokra szánt államsegély fejében 3300 koronát juttasson a város polgármesteréhez*. Ez összeg fölhasználásáról a leirat a következőképp intézkedik: 1200 korona a Somogyi-könyvtár gyarapítására fordítandó, 600 a muzeum régiségtárának, 500 a természetrajzi gyűjtemények növelésére, 1000 koronából pedig egy iparművészeti gyűjtemény alapját kell megvetni a muzeumban. A mint ebből kivesszük, a kulturális államsegélyre nekünk is lehetne jogcímünk; hanem ezt, úgy látszik, még se találják elegendőnek.

— A háziezred új őrmagya. A király elrendelte *Csehovszki* Longinnak, a lovag *Succovaty* 87. sz. gy.-e. várakozási illetékekkel szabadságot őrnagyának, az újabb megejtett feülvizsgálat eredményéhez képest, mint szolgálatra alkalmasnak a II. Lipót császár 33. gyalogezred tényleges állományába való áthelyezését.

— Herceg Ferenc ünnepeltetése. *Versec* város ma kiakarta köszörülni a csorbát, melyet a legutolsó képviselőválasztáson ejtett a maga jóhírnevén. Ekkor tudvalevőleg a versceiek megbuktatták volt képviselőjüket *Herceg* Ferencet s helyébe a polgármestert, *Seemayert* választották. Ma, a mint *Versecről* táviratozzák, a legelőkelőbb verscei földesgazdák bankettet rendeztek *Herceg* Ferenc tiszteletére, ami egyuttal tüntetés volt a jelenlegi képviselő ellen. Érdekes, hogy a *Herceg* Ferenc tiszteletére adott banketten sokan jelentek meg olyanok kik a választáson *Seemayerre* szavaztak.

— A közműhely ügye a tanács előtt. A város holnapi tanácsülése foglalkozni fog a közműhely ügyével, amely a jogügyi-bizottság ismeretes határozata kapcsán kerül a tanács elé.

— Véres pisztolypárbaj. *Temesvárott* a mint lapunknak táviratozzák, a katonai lovardában ma délután 4 órakor véres pisztolypárbaj volt. A felek *Bajatsich* József báró tartalékos huszárhadnagy és *Répe* László rékási szolgabíró voltak. Az első golyóváltásnál *Répe* László golyója átfurta ellenfelének balkarját és a hónaljban akadt meg. A párbaj oka összeszólalkozásból támadt tetteleges inzultus volt. *Rajatsich* bárót súlyos sebével a katonai kórházba szállították.

— A székely kongresszus. *Tusnádról*, a mint lapunknak táviratozzák, ma folytatták azt kongresszust, melyet a pusztukőféiben levő székelység megmentése érdekében hívtak össze a székelyek fő emberei. Az östermelési szakosztályban *Barabás* Béla a juhtenyésztés érdekében beadott javaslata hosszabb vitát provokált. A javaslatot némi módosítással elfogadták.

— Affér a Györfly-Szterényi ügyből. A fonógépek szenzációjának hullámaiba már egy lovagias ügy is keveredett. A története kiolvasható az alábbi nyilatkozatból, amelyet ma a klerikálisok újságjának szerkesztője tett közzé:

Tudomásul. *Olay* Lajos tényleg más, a Magyarországon annyira szokásos „lovagias” tőrre akarta áttérni a fonógépek ügyét. Ezért nem érte be nyilatkozatában azzal, hogy szárazon, világosan megvilágítsa a maga szerepét a fonógépek ügyében (ha csak ezt tette volna, szó nélkül helyt adtam volna nyilatkozatának) hanem durván sértegette az Alkotmány-t, amiért

is én, mint az Alkotmány felelős szerkesztője, indítatva éreztem magamat a legerélyesebben megfelelni Olaynak.

Es Olay Lajos ezért ma *Bartha Miklós* és *Asbóth Jenő* urak által elégtételt kért tőlem. Megbízottaim: vledényi *Schanckebank* Károly és szendrői *Kovács Gyula* urak megbízásomból, elvi álláspontomból kifolyólag megtagadták az ugynevezett lovagias elégtételadást és kijelentették, hogy amennyiben Olay Lajos elégtételt kíván, megszerezheti ezt a rendes bíróságnál.

Olay Lajosnak megbízottai, valamint az én megbízottaim ma este tárgyalván az ügyet, a fent leírtak értelmében jegyzőkönyvet vettek fel s mind a két fél részére befejezettnak jelentik ki benne az ügyet. Olay Lajos megbízottai azt is megjegyezték, hogy én elvi álláspontommal „megkönnyitem magamnak a sértegetési hajlandóságot.” Mi sem áll távolabb tőlem, mint ez. En mint a párbaj elvi ellen-sége, nem sértegetek senkit, aki erre nekem cskot nem ad, mert fentebb megirt álláspontomból nem következik az, hogy megtorlás nélkül türjek olyan jogtalan inzultusokat, aminőkkel Olay Lajos az Alkotmány-t, tehát mint annak felelős szerkesztőjét, első sorban személyemet illeti. Ha nem is párbajozom: nem hajlok meg megfélemlítési kísérletek előtt. Elvi álláspontomból nem következhetik az, hogy a sértegetési hajlandóságot magamnak megkönnyítsem, hanem igenis következik az, hogy bárkinek sértegetési hajlandóságait ellenem megnehezítsem. *Bonitz Ferenc.*

— **Biró Lajos** itthon. Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Biró Lajos*, a pápuák földjéről hazatért magyar tudós ma tisztelgő látogatást tett *Zsilinszky Mihály* közoktatásügyi államtitkár-nál. *Biró* több felolvasást tart Budapesten, azután *Berlin*-be megy, hogy az ottani muzeumokat tanulmányozza.

— **Aradi kereskedők és a vasuti áruházak.** Egy nagykereskedő cég, a mint ismeretes, a magyar államvasutak pályaudvarán diszmu- és rövidáru cikkek eladására áruházakat akar létesíteni, s a kormány ezeket azon a címen, hogy honi iparcikkeket hoz forgalomba, különféle kedvezésekben óhajtja részesíteni: ingyen helyiséget ad nekik a pályaudvarokon, szállítási díjmérsékléseket ad stb. Ezen privilégium ügyében az *Aradi Kereskedők Köre* egy hozzá érkezett beadvány folytán *Arad*-ra hivta össze *Arad* városának érdekelt diszmu norinbergi, rövid- és játékaru kereskedőit. Az értekezletet e hó 30-án, szombaton este kilenc órakor, a kör helyiségében (Szabadság-tér 7. I. em.) tartják meg. Az *Aradi Kereskedők Köre* elnöksége fölhívja azokat az érdekelt kereskedőket, a kik az összehívó ívet tévedés folytán nem kapták kézhez, hogy az értekezleten szintén jelenjenek meg.

— **A püspöki árvaház új vezetője.** A temesvári püspöki árvaház vezetőnéjévé, mostani igazgatóné, *Mária Skolasztika* nővér gyengékedése folytán a püspök *Mária Reginalda* nővért, az *ujaradi* Miasszonyunkról elnevezett zárda főnöknőjét nevezte ki.

— **Öngyilkos cseléd.** Ma esto egy aradi cselédleány akart önként megválni az élettől, mely azért vált neki elviselhetetlenné, mert nem találta meg azt, a mit annyi mástól irigyelt: hü, odaadó imádót. *Kakuja Mari* a neve ennek a boldogtalan szerelmesnek, a ki tegnap este öngyilkossági szándékkal revolvert fogott magára. A seb, melyet a golyó az öngyilkosjelölt cselédén okozott, nem valami veszélyes, úgy hogy mire *Ötvös Dániel* dr. rendőrorvos és *Szeczepkovszky* Theofil rendőrtisztviselő a tett színhelyére értek, már nem akadt dolguk. A boldogtalan szerelmes már tul volt minden veszélyen.

— **Eltűnt tűzérhadnagy.** Lugoson a mint lapunknak írják, kinos feltűnést kelt egy tűzérhadnagy hirtelen eltűnése. Az illetőt még röviddel ezelőtt helyezték át a lugosi 21. hadosztálytűzér-ezredhez és a lugosi társadalomban

csakhamar megkedvelték a rokonszenves fiatal tisztet. Nyolc nap előtt eltávozott Lugosról, a nélkül, hogy ezredével tudatta volna tartózkodási helyét. Az ezredparancsnokság erre lepecsételte lakását. Vasárnap ejjel a hadnagy visszatért lakására, felnyitotta a lepecsételt ajtót; egy kerépart s valamint szolgálati forgópisztolyát elvitte magával eltávozott hazulról. Azóta nyoma veszett és nem adott életjelt magáról.

— **Fordulat a székesfehérvári gyilkosság ügyében.** Megemlékeztünk annak idején arról a titokzatos halálesetről, a melynek egy *Bernát Julia* nevű hatvanöt éves magánzónő lett az áldozata. *Bernát Juliát* augusztus 12-én reggel, magános lakásában holtan, vértócsa közepette találták. Legelőször öngyilkosságra gondoltak, de ezután megállapították, hogy *Bernát Julia gyilkosságának* lett áldozata. Ma, a mint székesfehérvárról táviratozzák, ez ügyben szenzációs fordulat állott be. Ma délután *Simon* rendőrkapitány a királyi ügyészség megkeresésére letartóztatta a meggyilkolt nővel egy házban lakó *Krausz Vilmos* családos pénzügynököt, a ki *Bernát Juliával* hosszabb idő óta állandó üzleti összeköttetésben állott, s a kire most a gyilkosság gyanuja eset. A rendőrbiztos *Krausz Vilmost* azonnal a vizsgálóbíró elé vezette, a ki megkezdte a pénzügynök kihallgatását. A letartóztatás városzerte óriási feltűnést keltett.

— **Katonák és csendőrök harca.** *Marosvásárhely*-ről írják: *Kovács Antal* és *Szűcs Gyula* 3-ik honvédegyalozredbeli szabadságot kőzlegények tegnap itas állapotban nagy garázdálkodást vittek véghez az utcán. Két csendőr le akarta őket tartóztatni, mire verekezés keletkezett közöttük. Ugy a két csendőr, mint a két közlegény *súlyosan megsebesült.* A csendőrök segítségére jött emberek vetettek végot a harenak.

— **Az ujságíró-kisasszony.** A budapesti ujságírók céhe egy bájos kis leánnyal szaporodott meg. *Debrecenből* jött föl, *Marton* Gabinak hívják és egyenest fölcsapott ujságírónak. Az egyik fővárosi ujság redakciójában fabrikálja a híreket a többszörös rablógyilkosságokról és a nyári táncmulatságokról egyaránt. Pedig olyan korban van, amikor még ő is bátran betelkenék valami tánciskola házájába. Már beszéljenek akármit az írók és ujságírók féltékeny torzsalkodásairól, ez az új kolléga csupa szíves fogadtatásra talált a céhben. Sőt olykor tulong-tul is. Például a napokban este a városligeti szinkörbe iparkodott a társaságával munka után, amikor a bejárásnál egy ujságíró állotta útját és roppantul barátságosan megszólította:

— En X. Y. vagyok. Nemde, kollégák vagyunk? Nos, hogy érzi magát, kedves kolléga?

Az ujságíró-leány kissé megütközött ezen a gyors barátkozáson és szégyenkezve mondta:

— Bocsánat, de a kolléga-elnevezést nem fogadhatom el!

— Hogyan? Hisz én is ujságíró vagyok:

— Ön igen, de én . . . én érzem, hogy sohasem leszek ennyire — konfidens!

— **Csalás a reklámpénzzel.** *Kassáról* táviratozzák: *Alter Albert* kassai ruhakereskedő részszinü reklám tizforintosokkal árasztotta el a várost. A rendőrség ezért iparkihágás miatt már megbüntette. A mai nagyvásár alkalmával csalás történt ezekkel a halom tizesekkel; két parasztembert ily reklámpénzzel akart kifizetni két vállalkozó szellemű kassai. Amde még idejekorán észrevették a csalást s a rendőrség letartóztatta a szélhámos fiatal embereket, akiről kiderült, hogy igen előkelő szepesmegyei családnak a sarjai.

— **A „gyógyintézet” cím.** A belügyminiszter 64.471 számú, augusztus 4-én kelt rendeletével az *Aradon* létező és gyógyintézet címet viselő vállalatokat — *Hecht* dr. vizgyógyintézete kivételével, a melynek e cím használata

régebben meg lett engedve, — a gyógyintézet cím viselésétől *eltiltotta.*

— **Magyar név.** A belügyminiszter *Pollák Jenő* aradi lakos családi nevének „*Pallos*” ra kért átváltoztatást megengedte.

— **Eltűnt százások.** Két nap óta érdekes bűnesetben nyomoz a szegedi rendőrség. Tizenegy darab százast keres és a nyomozás alatt már *letartóztatott három nőt*, akik ellen az a gyanu merült föl, hogy ők tüntették el a százásokat. Ez a bankjegycsomó egy előkelő szegedi uri ember zsebéből tűnt el. Az uri ember kaland után járt és betévedt egy rendőri megfigyelés alatt tartott házba, ahol reggelig maradt. Reggelre kivesszett a zsebéből 2200 korona. A meglóptott uri ember reggel azonnal jelent a rendőrségre, ahol jelentést tett az esetről. Elmondotta, hogy bankjegyekben 4800 korona volt a pénztárcájában és onnét lopták ki a 2200 koronát. A rendőrség megindította a nyomozást és tegnap letartóztatta annak a háznak a tulajdonosnőjét, kinél a lopás történt. Későbbben letartóztatta a rendőrség azt a két leányt is akik az uriember társaságában mulattak. A letartóztatott nők tagadják, hogy a lopást ők követték volna el. A rendőrség mindazonáltal nem bocsájtotta őket szabadon, hanem átkísérte a kir. ügyészséghez. A vizsgálat során a rendőrség megtudta, hogy a letartóztatott két leány *menyasszony.* A vőlegényük két szegedi iparos, akik azonban mitsem tudtak a menyasszonyuk hűtlenségéről. A rendőrség azt hiszi, hogy a pénz a leányok kezén veszett el, akiknek a mátkaságuk alatt nagy szükségük volt pénzre.

— **Agyonlőtt kereskedő.** *Baromlak* községben gyilkosság történt kedden este. *Weisz Lipót* udvardi gabonakereskedőt a korcsma udvarán vacsorázás közben orozva agyonlőtték. *Weisz Lipót* több baromlakai lakosnak még a tavasszal pénzelőlegeket adott gabonára s ez alkalommal kikötötték a felek, hogy mikor és minő árban bocsátják *Weisz*nak rendelkezésére a gabonatermést. A szállítási határidő letelt és a kereskedő a községbe ment a gabonák átvétele végett. Az átvételnél azonban *Debek András* és *Gácsai Mihály* odavaló lakosokkal differenciák támadtak, a miért *Weisz* perléssel fenyegette őket. Kedden este, a napi átvétel befejezése után, *Weisz Friedmann Jónás* vendéglős udvarán vacsorázott egyedül. Mellette ült a vendéglős is, a ki rövid idő mulva egy érkezett vendég kiszolgálása végett eltávozott az asztaltól. Alig hogy eltávozott a vendéglős, a kert felől két lövés dördült el egyszerre s *Weisz* halántékon találva, lebukott az asztaltól s rögtön meghalt. A nyomozást még az éjjel megindították a tettesek kiderítésére, de csak másnap délben sikerült a gyilkosokat elfogni *Debek András* fia, *Debek Gáspár* és *Loncsek György*, *Debek* kocsisa személyében, a kik a bevallásuk szerint, *Debek András* felbujtására követték el a gyilkosságot.

— **Egy család átka.** Kegyetlen gyilkosság hírt jelentik *Bácskából.* Az apatini járásbíró-sághoz tegnap négy gonosztevőt kísért be a gombosi csendőrőrs. Az elvetemült legények minden alapos ok nélkül megölték egy dérek családfőt, akinek apja és nagybátyja korábban hasonló büntény áldozata volt, anyja pedig pár év előtt a *Dunában* lelta halálát. A *dunamenti Gombos* községben augusztus 26-án, keddel reggel lakodalomból igyekezett haza *Czöndör Mihály* fiatal családos férfi feleségével és gyermekével. Gyanutlanul haladtak a néptelen utcákon, mikor az egyik fordulónál négy duhaj legény utjukat állta. Belekötötték a békés familiába s rövid szóváltás után fölhangzott a gaz jeladás:

— Üsd agyon mind a hármat!

Erre neki estek *Czöndörnek.* A szegény asszony karjai közé kapta gyermekét és sirva könyörgött, hogy ne bántsák férjét, hiszen senkinek se vétett. De a lelketlen zsványok dorongokkal ütlegelték *Czöndört*, aki a fejére mért súlyos csapásoktól eszméletlenül rogyott a porba. Mindez nem volt elég a kegyetlen utonállóknak. A porban fetregő embert bicskával szurkálták és hat mély sebet ejtettek rajta. A sérülések halálosak voltak s *Czöndör* rövid kín-lódás után kiszenvedett. A gyilkosok ezután vadállati indulatukban az asszony és gyermeke felé fordultak. *Czöndörné* lélekszakadtából kiáltott segítségért. Az utcák mentén megnyílt néhány ablak. Izgatottan néztek ki az emberek, majd többen csakhamar a helyszínére értek. A

merénylők futásnak eredtek, anélkül, hogy véres tervüket egészen végrehajthatták volna.

Alig néhány óra múlva elfogták a gyilkosokat. A gombosi csendőrszoros nyomozása elől nem menekülhettek. A gonosztevőket még aznap az apatini járásbíró fogházába kísérték, honnét a szabadkai kir. törvényszékhez kerülnek.

A meggyilkolt Czöndör Mihály atyját, Czöndör Istvánt, némely hasonló módon pusztították el. Anyja véletlen szerencsétlenség folytán a Dunába fult, nagybátyját pedig, aki Amerikába vándorolt, az újvilágban egy községi ismerőse agyonlőtte.

— **A két cilinder.** Frigyes badeni nagyherceg jubileuma alkalmából egy bécsi lap kedves epizódot elevenít fel a nagyherceg életéből. Pár évvel ezelőtt ugyanis a nagyherceg egy heidelbergi magántanárt és egy idősebb felsőbb iskolai tanítót tanárokká nevezett ki. A kitüntetés megköszönésére a főudvarmesteri hivatal megállapította azt az időpontot, amikor a két tanár jelentkezze ik. Amikor a fiatalabbik tanár megjelent a karlsruhei kastély várótermében, már ott találta idősebb kollegáját, aki — fején a cilinderrel — izgatottan sétált fel és alá az előcsarnokban. Egyszerre egy hivatalnok a fiatal tanárt a nagyherceg szobájába szólította, egyúttal figyelmeztette, hogy klakkcilinderét hagyja künn a váróteremben. Három perc múlva vége volt a kihallgatásnak. — Amint megnyílik a nagyherceg ajtaja, az öreg professzor felkapja az asztalról a kollegája cilinderét, a magát pedig a fején felejtve, szinte öntudatlanul belép a nagyherceg elé. A nagyherceg elfordult, majd mosolyogva szólt.

— Kedves tanár ur, nem tenné le legalább az egyik cilinderet?

Az öreg ur ijedten nézett a hóna alatt levő klakkra, majd hirtelen lekapja a fején felejtett cilinderet is és zavartan nyögte:

— Igaza van, fenség! Két kalap feltétlenül sok olyan embernek, aki elvesztette a fejét.

— No de hála istennek, megtalálta. Hát vigyázzon, hogy ezentul mindig a fején maradjon.

— **Leánykereskedő munkafelügyelő.** Pétervárról írják: *Dwinskben*, a dohánygyárban sok orosz zsidó munkás dolgozik, akik töméntelen bántalmat szenvednek el. Néhány nap előtt, este hat órakor, midőn a munkások távozóban voltak a gyárból, Fisch Aurel előmunkás megkérte Peissanevits Mara munkásleányt, hogy hozzon sört a vendéglőből. A leány csakhamar visszatért a sörrrel, Fisch átvette a sört. Mara el akart távozni, de Steinlmann munkafelügyelő és Rappaport könyvély megragadták és a leány minden kisére, könyörgése ellenére, az irodahelyiségbe hurcolták. Ott lefogták és erőszakkal pálinkát töltöttek a szájába, míg a leány részegen eszméletét veszítve, hullott a földre. A három gazember meggyalázta a tizenhat éves leányt, aztán éjjel után kidobták az utcára. Ott leltek reá társnői másnap reggel. Ahogy a munkások megtudták az esetet, megtagadták a munkát és panaszukkal a gyár igazgatója elé járultak. Az igazgató rájuk fordul:

— Mit akartok? Mit közötök hozzá? Hát ti talán ártatlanok vagytok?

Fisch pedig a legnagyobb vakmerőséggel tagadta a történeteket. Az igazgató azzal fenyegetőzött, hogy ha fel nem veszik a munkát, mindnyájukat megvizsgálattja a rendőrvizsgáló által. A munkások erre a felügyelőhöz fordultak, aki vizsgálatot indított meg. Kiderült, hogy Fisch már követelt el hasonló gazságokat. Néhány hónap előtt Zirel Radin, Mrina Fleissmann és Sara Pojtew 14—16 éves leányokat meggyalázta s azután mulatóhelyekre adta el őket. A felügyelő megbotránkozott az állapota adatott. A három gazember pedig továbbra is a gyár kötelékében maradt. Az öreg Peissanovits össze-vissza verte a leányt s végül elkergették a gyárból. A munkásokat tényleg megvizsgáltatták a rendőrvizsgáló által és a prostitúal-

nők közé sorozták őket. Így bannak Oroszországban a munkásokkal.

— **Bajban.** Bécsbe ment a mezőföldi magyar a fiát látogatni, aki mint huszár szolgál a császárvárosban. Amint büszkén jár-kei huszárfiával, egyszerre csak megáll egy bolt előtt:

— Talán vásárolni akar valamit édesapám? — kérdi tőle a fia.

— Kéne kéne bizony venni valamit, de nagy baj van.

— Mi az?

— Meghagyta az anyukom, hogy vigyek haza a Gyuri ócsédnek egy hőzentróert, de nem tudom, hogyan mondják németül...

— **Rövidke hír.** Férfi cipők, árákkal megjelölve látható a kirakatokban Porter Vilmos Nagy Aruházában a Szabadság téren.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadságtér 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Kolera-gyanus halál Székesfehérvárott.

(Egy város rómülete.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 29.

Székesfehérvárott nagy ijedséget keltett egy fiatal leánynak kolera-gyanus tünetek között történt elhalálása. A hivatalos vizsgálat azóta eloszlatta a gyanút, de Székesfehérvár egész lakossága még rettegésben van a járvány árnyéka miatt.

Hétfőn estefelé egy *Holeczki* Róza nevű lányhoz hívták dr. *Szigeti* Lajos orvost, azt mondván neki, hogy a leány néhány nap óta beteg. *Szigeti* dr. az első látáskor a beteg leányt majdnem egész testén szederjesnek és hidegnek találta, mellette az érverést és szivlökést feltűnően gyengének. A beteg bélihurutot konstatalt és megadva a szükséges orvosi intézkedéseket, erős szemrehányással illette a leány hozzátartozóit a késői orvosi-segélyhívás miatt, tudtukra adván egyszersmint azt is, hogy a leány élete komoly veszélyben forog.

Azzal távozott el, hogy éjjel, ha a beteg állapota rosszabbra fordulna, okvetlen jöjjenek érte. Éjjel a leány jobban volt, ám reggelre ismét oly súlyosra változott állapota, hogy az odahívott dr. *Szigeti* — miután a testet újból hidegnek találta a betegség stádiuma a *cholera nostras*nál előforduló tünetre, u. n. *algid stádiumra* engedett következtetni, még egy orvost kért konzultálásra. A házbeliek előbb dr. *Bierbauer* Viktor városi főorvost, majd délfelé még *Lauschmann* Gyula kórházi főorvost hívták a beteghez és a konzultálásnál ez utóbbi kettőnek a véleménye inkább *arzen-mérgezés* lehetőségére hajlott.

§ Mindazonáltal a lakást alaposan fertőtlenítték és minden biztonsági intézkedést megtettek a járvány eshetőségére. A rendőrség ki akarta hallgatni a leányt, de az orvosok *elleneszték* ezt azzal, hogy ez ártalmára lehet a betegnek.

Este a fiatal leány meghalt. Ma felboncolták a holttestét. A boncolásnak az a különös eredménye volt, hogy *se cholera nostras, se pedig arsenmérgezés* nem konstataáltak, hanem *bélihurutot*. Ez pedig nem lehetett a halál oka.

Erre a bizonytalanságra való tekintettel a hulla máját és beleit a belügyminiszteriumhoz küldték föl, hogy az *bakteriologiai vizsgálat* alá vesse.

A hatóság intézkedései nagy rómületet keltettek, a lakosság egy része kétségbeesetten fél a járvány kitérésétől.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Elővült sikkasztások.** A budapesti büntetőtörvénykezés, amint lapunk táviratozta, érdekes ítéletet hozott ma: *Hegedüs* Márton, aki titkára volt a jótékony-egyletből szövetkezetté vedlett budapesti „Nemzeti Hitel- és Korona takarékszövetkezet”-nek, elcsapták az állásából. Az intézet igazgatója, *Schultheisz* Mór ugyanis rájött, hogy őt esetében mintegy 200 koronát sikkasztott. Az elbocsátás ez évi március 27-én történt s aztán, hónapok múltán, július 5-én büntető feljelentést is tettek *Hegedüs* ellen, a kit a járásbíró elítélt *sikkasztás* címen *egy havi* fogházra. *Hegedüs* felebbezésére az ügy a törvényszék elé került s a tárgyaláson *Tóth* elnök azt kutatta legelőbb, hogy miért történt a följelentés olyan későn. *Schultheisz* vezérigazgatót hallgatták ki erre nézve. Ő — ugymond — mihielyt nyomára jött a hiányoknak, arról tüstént jelentést tett az igazgatóságnak.

Elnök: Aztán mikor és minő határozatot hoztak?

— Április 9-én kimondta az igazgatóság egyik ülésében, hogy a feljelentés megteendő.

— Miért tették meg mégis csak júliusban?

— Mi áadtuk a dolgot szövetkezetünk ügyésznek, akizt *Hegedüs* ügyét kért, hogy várszon s megfizeti a kárt. Az ügyész hitt neki s ez hátráltatta a panasz megtételét.

— Mi indította önöket aztán a panasz megtételére?

— Az, hogy hallottuk egyszerre, hogy még 6 perelt be bennünket, a miért elbocsátottuk.

Noha ezzel a készülékem meg volt magyarázva, a bíróság *elévülés* címen megszüntette az eljárást; kétségtelenül tisztázódott ugyanis, hogy az igazgatóság már április elején tudomással bírt a panaszolt sikkasztásról s így nem a törvényben előirt három hónapon belül élt a panasz jogával.

NAPIREND.

Augusztus 30. Szombat. Róm. kath. naptár: Róza. — Protestáns naptár: Róza. — Izraelita naptár: Sabbat, R. — Görög-keleti naptár (augusztus 17.): Miron. — A nap kél: 5 óra 1 perckor, nyugszik 6 óra 27 perckor. — A hold kél: 1 óra 39 perckor, nyugszik 4 óra 3 perckor.0

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklje-museum helyisége melletti ülésterem.

Időjárás. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, száraz, zivatarok.

Augusztus 30. A borosjenői teniszverseny és táncmulatsága. — A makói dalárda táncokkal egybekötött dalestéje Mező-Kovácsházán (Kaszinó). — Az aradi atletikai klub választmányi ülése este 8 $\frac{1}{2}$ órakor. (Központi kávéház külön terem.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 29.

Nyüzsgő életet öltött a mai hetivásár.

A gazda belátja, hogy jobb árért soká kelene várni, vagy el sem érné azt, így tehát kénytelen pénzzé tenni gabnavásárát.

A mai hetivásárra 6000 métermázsza buza és 1000 métermázsza egyéb gabonanem hozatott be, melyek jól tartott napi áron keltek el. Vásárlásban úgy malmaink, mint kereskedőink serényen versenyeztek.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, *korona* értékben:

Uj-buza I-ső minőségű 6:40—6:60.

Uj-buza közép 6:10—6:30.

O-tengeri 5:10—5:20.

Uj-rozs 5:20—5:30.

Uj-árpa 4:60—4:80.

Uj-zab 4:90—5:00.

Az irányzat változatlan.

S z e s z ü z l e t.

— Augusztus 29. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslék 12:80—13— korona mmázsánként.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 29.

Déliésede. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngye. Nyugodt irányzat mellett 20,000 métermázsza került forgalomba, változatlan áron. Egyéb gabonaneműek nyugodtak. Időjárás boros.

Zárhat 12 órákor:

Buza októberre	6.06— 6.67
Buza 1903. áprilisra	6.98— 6.99
Rozs októberre	5.92— 5.93
Rozs 1903. áprilisra	6.18— 6.19
Zab októberre	5.42— 5.43
Zab 1903. áprilisra	5.71— 5.72
Tengeri augusztusra	—
Tengeri 1903. májusra	5.34— 5.36
Repce augusztusra	—

Zárhat 5 órákor:

Buza októberre	6.62— 6.63
Buza 1903. áprilisra	6.95— 6.98
Rozs októberre	5.87— 5.88
Rozs 1903. áprilisra	6.11— 6.12
Zab októberre	5.49— 5.41
Zab 1903. áprilisra	5.69— 5.70
Tengeri augusztusra	—
Tengeri 1903. májusra	5.28— 5.29
Repce augusztusra	—

Zárhat 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	686.50
Magyar hitelrészvény	737.50
Lezártolobank részvény	469.50
Rima-Murányi vasmű részvény	502.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	718.—
Közuti vasut	642.—
Városi villamos vasut részvény	337.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 29. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban 104—6 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 112—4 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 111—2 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 111—2 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli súlyban 111—2 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 108—9 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 106—8 fillérig.

Sertéslétszám. Augusztus hó 26. napján volt készlet 44,471 darab, augusztus hó 27. napján főlhajtatott 957 darab, augusztus hó 27. napján elszállított 478 darab, augusztus hó 28. napján maradt készlet 44,957 darab. — Üzlet: Elénk.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsdén.

Budapest, augusztus 29.

Magyar aranyjárdék 4%	121.25
Magyar koronajárdék 4%	97.90
Magyar arany 4% %	118.60
Magyar ezüst 4% %	100.—
Magyar keleti vasut	119.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar hitalmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	203.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	163.—
Osztrák papírjárdék	101.60
Osztrák járdék ezüst	101.60
Osztrák járdék arany	121.50
Koronajárdék	99.50
1860-iki államsorsjegyek	152.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1585.—
Magyar hitelbankrészvény	736.75
Osztrák hitelbankrészvény	686.75
Osztrák-magyar államvasut	718.—
20 frankos arany (Napoleonador)	19.06
Német birodalmi márka	116.97
Londonj	239.65
Páris	95.17

REGÉNY-CSARNOK

Hipnózis.

— Angol regény. —

Írta: Hardy I. D.

[62]

(Folytatás.)

A sajtóban állandó rovat volt szentelve a mentoni gyilkosságnak; a vádolt barátai iparkodtak bizonyítani, hogy elítélte a többszörsen összetett bizonyítékok alapján teljesen önkényes — ellenségei pedig, kik nem voltak sokan, bűnét bizonyították — látták s az volt a véleményük, hogy ha a gyilkos nem valami előkelő családból származnék, hanem közönséges mesterember, vagy éppen csavargó volna, senki sem kételkednék a bűnben.

A meggyilkoltnak majdnem minden barátja esküdött rá, hogy Ray ártatlan — többek közt Rocksly lord is, kinek pedig, mint lady May-

nek, a meggyilkolt menyasszonya nagybátyjának véleménye nagy súlyjal bírt. Hogy mégsem sikerült az ítéletmondás napjától három hétre kitűzött kivégzést elhalasztatni, az majdnem megfoghatatlannak látszott.

Ray maga alig tudt volna megmondani, hogy vár-e valami kedvező eredményt barátai fáradozásától; minden egyes nap oly hosszú-nak tűnik fel előtte, mint egy-egy esztendő s mégis az az idő, mely az életéből még minden valóságos szaladt tova. Olyan ember számára, mint Ray, már az is szakadatlan mártírium volt, hogy éjjel-nappal együtt kell lennie két örrrel, kik folyton vigyáznak rá. — ehhez járult még az a keserű érzés, hogy szerencsétlen körülményeknek iett áldozatává s gyalázatos halál vár rá, úgy hogy minden erejére szükség volt, hogy elrejtse környezetét s főképpen családját, hogy mi megy végbe a belsejében.

Ray ezerszer átélte a halál minden kínját ezekben a borzalmas napokban, de a legborzasztóbb volt rá néve az a gondolat, hogy őt vádolták azzal, hogy alattomosan meggyilkolta barátját, — ő, aki belement volna a tűzbe is George kedvéért. Hisz a halál egyáltalán nem szívesen látott vendég egy husz és néhány esztendő ember előtt — mennyivel borzalmasabb lehetett az Rayre nézve, ki előtt éjjel-nappal a leggyalázatosabb halál képe lebegett. Folyton azon iparkodva, hogy őreit ne tegye kínos érzelmei tanujává, a fiatalember gyakran napokon át nem szólt egy szót sem; sokszor szinte attól félt, hogy a folytonos erőfeszítés még az esztét veszi s úgy látszik, a börtön orvosa sem tartotta ezt lehetetlennek, mert mentül jobban közelgett a borzasztó nap, annál gyakrabban látogatta meg rövidebb, vagy hosszabb időre Rayt, ki egészen megnyerte a szívét. A szegény fogoly szívbéli hálával érezte, hogy a barátságos öreg ur egyike volt azoknak a keveseknek, kik soha egy pillanatra sem kételkedtek ártatlanságában. A fogház lelkészének ellenben az volt a nézete, hogy megrögzött bűnös van dolga s jóakaratu intelmeivel csak megkeményítette a fogoly szívét. S midőn a lelkész a pokolról kezdett beszélni s annak jellemeit festette a fogoly elé, Ray azzal a keserű megjegyzéssel szakította félbe, hogy a pokol sem lehet gonoszabb mint ez a világ, ahol ártatlankat szolgáltatnak ki a hóhérnak.

Percivalné nem szenvedett kevesebbet, mint forrón szeretett fia, de neki legalább meg volt adva a lehetőség, hogy eget s földet mozgasson Ray ártatlanságának a bizonyítására s lázas tevékenysége még ebben a borzasztó időben sem engedte összeroskadni. Hogy mi lesz belőle, ha a hóhér mégis megteendí kötelességét, azt Gertrud és Sarolta borzadva gondolták el, — olyan gondolat volt ez, melyet nem lehet végiggondolni halálos íjedelem nélkül. Az első kerelmét a kivégzés elhalasztására a miniszter elutasította, de a család befolyásos barátai s kitűnő jogi tanácsadók megtették mindent, hogy mégis elérjék ezt a célt s tanácsukra a kétségbeesett anya elhatározta, hogy pár nappal a végzetes határidő előtt megegyezzen elutazik Londonba s megújítja a kudarcot vallott kísérletet. Mielőtt elutazott volna, meglátogatta Rayt, még pedig ezuttal egyedül: félt, hogy Sarolta könyei rossz hatással lesznek a fogolyra.

A börtönorvos szívessége folytán a találkozás egészen tanuk nélkül folyhatott le s Ray fölhasználta ezt az alkalmat, hogy előkészítse magát a legrosszabbra.

— Anyám, — susogta halkán, — ha . . . ha minden . . . hiábavaló lenne, irok neked . . . az utolsó estén és . . .

— Nem, édes fiam, — szakította félbe az anya határozott hangon, — ha ennyire jutnánk, akkor már nem volna célja az írásodnak . . . nem élném túl a halálotat, ezt érzem és tudom.

— O, anyám . . . ne beszélj így, — susogta Ray bensőségesen, — lásd, ha . . . hóhér kezétől kell meghalnom, utolsó pillanataimat meg fogja könyíteni az a tudat, hogy anyám a halálom után is mindent meg fog tenni, hogy felfedezze e sötét titkot s emlékemről, becsületes nevemről lemossa a meg nem érdemelt gyalázatot! Ugy-e anyám megígéred, hogy ezt megtened?

— Igen, Ray . . . ezt megígérem neked, — hagyta rá Percivalné könyezve, — de hisz

édes egyetlen fiam, még nincs oda minden remény.

— Nincs; egyelőre még nincs, susogta Ray elborult pillantással.

Ekkor letelt a társalgásra kiszabott idő s Percivalnének el kellett mennie.

— Szegény asszony, — szól az egyik ór később a másikhoz, — sok embert láttam már itt, de mikor azok sirtak, ordítottak és tomboltak, az közel sem fogta úgy el a szívemet, mint ennek a szegény asszonynak a csendes kétségbeesése.

— Magam is úgy vagyok, — felelt a másik a szeméit törülgetve, — emlékezzél a szavaimra: ha ez a fiatalember meghal, az anyja is meg fog halni, . . . nem éli túl a halálát.

(Folytatása következik.)

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Faragó Rezső.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indult:	Budapest felől érkeztek:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinig délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temešvár felé:	Temešvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.05
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.58

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep- és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jóakaróim és ismerőseim, kik boldogult édes anyám elhalálása alkalmával szíves részvétükkel felkerestek, fogadják ez uton hálás köszönetemet.

Halász Jenőné.

AMERIKA nyári mulatóhely

bérlője a nagyérdemű közönség b. tudomására hozza, hogy Weilandits István eddigi megbizottját a közóhainak eleget téve, elbocsájtotta és annak helyébe Tóth János közkedveltségnek örvendő főpincért bizta meg az üzlet vezetésével, ki minden igyekezetét oda irányítandja, hogy a nagy é. közönség teljes meglegedését kivívja.

Kedden, szeptember 2-án

hal-estély túros-csuszával,

melyre számos látogatást kér

kiváló tisztelettel:

Tóth János.

Magy. kir. államv. üzletv. Szegeden.

26084—1902. III. sz.

Pályázati hirdetmény.

A Szécsány állomáson megüresedő pályaudvari vendéglő berletére (zennel nyilvános pályázat hirdetik. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1902. évi december hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1905. évi november 30-ig.

Bérlőnek a következő helyiségek bocsátatnak rendelkezésére: A földszinten: I—II. oszt. étterem, III. oszt. ét- és váróterem. Az emeleten: 2 szoba, 1 konyha. Ezenkívül a felv. épületben levő pincze és padlás.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a magy. kir. államvasutak főntkiirt Szécsány állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletre“ felirattal ellátott, lepecsételt s borítékba zárt, nemkülönben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1902. évi szeptember hó 12-én déli 12 óráig alulirt üzletvezetőség általános osztályfőnökénél (üzletvezetőség palota I. emelet, 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz Kettőszáz korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1902. évi szeptember hó 11-én déli 12 óráig vagy személyesen, vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régiebb, a névértéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90% szerinti értékben számíttatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítendő ugyan, de a letétről nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. em. 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fentebbi feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tétetnek, s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1902. évi augusztus hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

A magy. kir. államv. igazgatósága.

107308—1902. szám.

Pályázati hirdetmény.

Alulirtott igazgatóság a m. kir. államvasutak műhelyeiben 1903. évben szükséges mintegy 220 métermázsza tisztogatási és fényezési célokra való mosott és fertőtlenített vászonrongy szállítására ezenel nyilvános pályázatot hirdet.

A vászonrongyoknak lehetőség szerint nem szabad foltokkal, gomblyukkal és bordás varrásokkal birniok, hanem olyanoknak kell lenniök, hogy minden négyzetméter rongyból, négyzetben 30 cm. 2 nagyságu foltmentes felület legyen kihasználható.

A különleges feltételeket tartalmazó ajánlati űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az ajánlatételnél kötelező részletes módokat tartalmazó ajánlati felhívás, valamennyi haza kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthető és az alulirtott igazgatóság anyag-és leltár-beszerzési szakosztályánál: (Budapest, VI. Andrassy ut 73. sz. II. em. 46. ajtószám) díjtalanul kapható.

A szabályszerűen kiállított egy koronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok a 60 filléres m. kir. okmánybélyeggel ellátott és aláirt ajánlati felhívással együtt lepecsételve legkésőbbben folyó évi szeptember hó 11-ének déli 12 óráig a fentemlített szakosztálynál benyújtandók vagy pedig posta útján oda küldendők és az ajánlat borítéka e felirattal látandó el:

„Ajánlat 107308—902. számhoz.“

Bánatpénz gyanánt az ajánlandó vászonrongy értékének 5 százaléka legkésőbbben folyó évi szeptember hó 10-ének déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak központi főpénztáránál (Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 75 sz. földszint) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban leteendő.

Bánatpénz nélküli és később benyújtott, valamint az olyan ajánlatok, melyek nem az előirt módon tétetnek, vagy a melyek az aláírandó ajánlati felhívás nélkül nyujtatnak be, figyelembe nem fognak vétetni.

Budapest, 1902. évi augusztus hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

24031—1902. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet Arad állomás új fűtőházi telepen létesítendő emeletes iroda és laképület, továbbá emeleteslak-tanya és földszintes szertár épület építő munkáinak végrehajtására.

A tervek és költségvetések, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Aradon, a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők, az ajánlati nyomtatványok ugyanezen hivatalnál 3 karon a lefizetése ellenében megszereshetők.

Az ajánlatok legkés bb 1902. évi szeptember hó 16-án déli 12 óráig nyujtandók be alulirtott üzletvezetőség titkárságánál (Arad-csanádi palota I. emelet.)

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 80 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyujtandók be: „Ajánlat Arad állomás fűtőházi telepen létesítendő magasépítmények építési munkáira.“

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1902. évi szeptember hó 15-én déli 12 óráig 6000, azaz Hatezer korona bánatpénz teendő le a m. kir. államvasutak aradi gyűjtőpénztárában (Arad-csanádi palota földszint) akár készpénzbe, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek, készpénzben letett bánatpénz után kamat nem követelhető.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel.

Aradon, 1902. évi augusztus hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államv. igazgatóság.

35792—FIV.

Árverési hirdetmény.

Kézbesíthetlenné vált 6884 kg. súlyu használt, de jó karban lévő cséplőgép küldemény, f. évi szeptember hó 11-én d. e. 10 órakor fog azonnali készpénz fizetés mellett Alsó Szepor állomáson nyilvános árverésen eladatni.

Budapest, 1902. augusztus 27.

Az igazgatóság.

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

25154—1902. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános versenytárgyalást hirdet a petrozsény—lupényi h. é. vasut Vulkán és Lupény állomásainak kibővítéséhez és a bővítéssel kapcsolatos pályaszin emelés egy részéhez szükséges, összesen 68200 m³ földfeltöltési munka végrehajtására.

A tervek, a szerződés és az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint az általános és részletes feltétlfüzetek Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetősége pályafenntartási osztályában és Petrozsényban a petrozsényi osztálmérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők és 2 koronáért megszereshetők.

Ajánlat csak az állomások bővítésére szükséges összes munkákra tehetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1902. évi szeptember hó 11-én déli 12 óráig kell benyujtani alulirtott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékleteit ivenként 30 fillér bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyujtani:

„Ajánlat a petrozsény—lupényi h. é. vasut Lupény és Vulkán állomások bővítésénél végzendő földmunkákra.“

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis legkésőbb 1902. év szeptember hó 10-én déli 12 óráig összesen 1000, azaz Ezer korona bánatpénzt kell a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál akár készpénz, akár állami letétekre alkalmas értékpapirban letenni

Takarékpénztári könyvek letéte gyanánt el nem fogadtatnak.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Készpénzben letett bánatpénz után kamat nem követelhető.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel.

Aradon, 1902. évi augusztus hó 18-án.

Az üzletvezetőség

(Utánnomás nem díjazatik.)

Hölgyeknek és Uraknak

egyaránt ajánlható az általam készített „Contre Son” korpá elleni fejmoso, mely a legtisztább anyagokból van összeállítva.

Hogy az egészségre nem káros anyagokat tartalmaz, igazolja egy budapesti kir. ker. törvényszéki hites vegyész, valamint a zürichi nemzetközi vegyintézet bizonyítványa.

Ezen fejmoso rendszer használata megszünteti a fejkorpa képződést, a hajnak selyemszerű finomságot és igen szép fényt ad.

Nem állítom, hogy hajnövesztő, hanem az által, hogy a fejbőr tiszta és korpá mentes, a hajhullást enyhíti.

Ezen fejmoso minden esetben a legnagyobb sikerrel lett használva, mit számtalan egyénnel tudok igazolni.

Kitűnő hatásánál fogva számtalan esetben ajánlva lett dr. Tisch Mór Arad város tb. főorvosa által.

Gyors száradása által a legérzékenyebb fejen is használható.

15 Egy üveg ára 65 krajczár.

A n. é. közönség becses bizalmát kérve, maradtam

kiváló tisztelettel

TURÓCZY ELEK

fodrász 1735

Arad, Andrassy-tér 18. Salacz-utcai rész.

Apró hirdetések

Az összes helybeli orvosok ajánlják a 1508

Boholti ásványvizet.

Kapható minden fűszerkereskedésben. Főraktár Boczkó-utca 9. sz.

Kiadó

Andrássy-tér 9. szám, (Kassovitz-féle) üzlethelyiség. Ugyanott az üzleti berendezés is eladó. 1519.

Kádársegédek

(kitűnő munkásokat) nagyhordókhoz huzamosabb időre alkalmaz Répássy Pál, kádármester. 1518.

Állást keresők,

valamint állásban levő intelligens urak

tekintélyes keresletre

tehetnek szert a

Gizella egyletnél.

Megfelelő eredményt elérők állandó fizetésben részesülnek. Vidéki jelentkezők írásbeli elintézését nyernek. Szóbeli fölvilágosítás naponta 9—11-ig nyerhető a Gizella egylet aradi főügynökségénél **Andrássy-tér 3. szám. II. emelet.** 1521

M. kir. államv. budapest-balparti üzletv.

27092--902. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A vonalainkon az 1903. évben, illetve a következő 1904. és 1905. évben szükségellendő különféle pályafentartási fák szállítását biztosítani óhajtván, azok szállítására nyilvános pályázatot hirdetünk.

Az ajánlatok **f. évi szeptember hó 10-ig** az üzletvezetőségünkönél (Teréz-körút 62., I. em. ajtó 5.) a bántépénz pedig ugyanott a gyűjtőpénztárnál **f. évi szeptember hó 9-ig** teendő le.

A részletes pályázati feltételek, nemkülönben a megközelítőleg szükséges mennyiségről szerkesztett jegyzékek és ajánlati űrlapok az általános osztályunkban (Teréz-körút 62., I. em. ajtó 8.), valamint az összes kereskedelmi és iparkamaráknál megtekinthetők és ugyanott megszerezhetők.

Budapest, 1902. évi augusztus havában.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik)

Minden vevő fényképkedvezményben részesül.

Szülők figyelmébe iskola és zárdába beiratás alkalmával

„Legelőcsőbb bevásárlási forrás” iskolatáska, toll- és tantartartókban.

Kalapok szalma filz és Lodenkalap. Harisnya legjobb minőségű kötött női és leány 20, 24, 28, 30, 35, 40, 45, 50 kr. Sapkák leány, fiú és gyermek, őszi és nyári sapka. Ingek, gallérok, kézellők, nyári trikók, Svetterek. Képek haj, ruha és fogkefe. Tükrök kézi, fiókos és álló tükrök. Eső és napernyők. Fésű bontó, sűrű, nyeles és zsebészű, ollók, zsebkések, himző és dobráma. Paplanok, matraczok, vaságyak, mosdóasztal és egyéb felszerelések. Utazó és kézi koffer.

Zimmermann és Eisele

a „Zöld papagájhoz”.

ARAD, Templom-utca sarkán.

Óriási választék 1 koronás nyakkendőkben.

Lábizzadás, Hónaljizzadás

ellen

egyedüli és biztos hatású szer a Hajós-féle

Általános hintőpor,

(Tanno-salicyl. comp.)

mely sem bőrt, sem fehérműt nem piszkít. Használata nagyon egyszerű és kényelmes, néhányszori behintés után a lábizzadás és a vele járó kellemetlen szag teljesen megszűnik.

Ára egy doboznak 35 krajczár.

Cséplőgéptulajdonosoknak nélkülözhetetlen!!

Elsőrendű kötszerekkel ellátott

Mentő-szekrény

előírás szerint összeállítva darabja 5 forint.

Kiányos mentőszekrények jutányosan kiegészítettek.

Kapható egyedül:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

MÁRIA-RADNAI GYOMORCSEPPEK.

Gyomorgörcs, gyomorfájás, erős gyomorhurut és étvágytalanság ellen biztos szer.

Egy üveg ára 30 fillér.

M.-Radnai vértisztító és fájdalom nélküli hashajtó labdacok.

Egy doboz ára 60 fillér.

M.-radnai lábizzadás elleni kenőcs.

Kipróbált hatású, egy tégely használata elegendő. — Egy tégely ára 1 kor.

Kossuth-féle M.-radnai Gyöngyvirág-Creme.

Ápolja, szépíti és finomítja az arcbőrt, eltávolít májfoltot, szeplőt pattanásokat, bőratkákat és az arcnak bájt és üdeseget kölcsönöz.

Kis tégely 1 korona. — Nagy tégely 2 korona.

M.-radnai gyomorerősítő tea.

Egy csomag ára 1 kor. 20 fill.

Mária-radnai hajessencia biztos szer hajhullás és fejkorpa ellen kitűnő hajápoló szer.

1 üveg ára 2 korona.

Kitűnő közkeveltségnek örvendő Kossuth-féle bajuszpedrő.

Egy doboz ára 30 fillér.

421

Kaphatók:

UDVARDI KOSSUTH PÁL

a „Megváltó”-hoz címzett gyógyszertárában **M.-Radnán**, és az ország minden nagyobb gyógyszertárában. — Gyógyszerészek részére Aradon Vojtek és Welsz gyógyszerkereskedőknél.

Zálogcédulákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb árrban vesz

DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legelőcsőbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438.

Méltányos árak
mellett
SZÉP

Báli meghívók.

Tánczrendek!

Levélpapírok!

Borítékok!

Névjegyek!

Gyászjelentések!

Számlák!

Falragaszok!

és minden egyéb
NYOMTATVÁNYOK

készítetnek
a legnagyobb
választékban

az
Aradi nyomda részvény-
társaságnál.